

АКАДЕМИЈА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ШАБАЦ
Одсек за медицинске и пословно-технолошке студије

КЊИГА ПРЕДМЕТА
ОСС – ЗДРАВСТВЕНА НЕГА

Шабац, 2020.

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ХЕМИЈА СА БИОХЕМИЈОМ			
Наставник: др Љубица У. Мијић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 4			
Услов: Нема			
Циљ предмета			
Циљ наставе из хемије и биохемије је стицање знања неопходна за успешно праћење даљих студија за боље разумевање физиолошких и патолошких процеса у организму.			
Исход предмета			
По завршетку овог предмета студенти ће бити упознат са правилним узимањем биолошког материјала за биохемијске анализе, биће упознат са правилним чувањем и транспортом биолошких узорака, са начином коришћења апарата у биохемијској лабораторији, са коришћењем резултата биохемијских анализа у дијагностичком поступку, нормалне и референтне вредности, са испитивањем метаболизма најважнијих састојака организма на основу мерења у биолошким узорцима.			
Садржај предмета			
<i>Теоријска настава</i>			
Увод у хемију и биохемију. Интра и интермолекулске везе. Енергија хемијских реакција. Вода, водени раствори, структуре биомолекула као последица међудејства са водом. Хемијска кинетика. Хемијске равнотеже у воденим растворима. Комплексна једињења. Биолошки важни елементи и једињења. Неорганска једињења у дијагностици и терапији. Енергетика ћелије. Аминокиселине. Пептиди. Протеини – структура, особине, класификација. Глико, липо и фосфопротеини. Нуклеинске киселине. Општа структура: базе, нуклеозиди, нуклеотиди. ДНК, РНК, структура и функција. Липиди, масне киселине, прости и сложени липиди. Фосфолипиди и биолошке мембране. Ензими – хемијска природа, ензимска катализа. Основни концепт метаболизма, анаболизам и катаболизам. Гликолиза и енергетски биланс. Бета оксидација маснихкиселина. Оксидативна декарбоксилација пирувата. Механизам дејства хормона, међућелијске комуникације.			
<i>Практична настава</i>			
Кратак преглед програма практичне наставе из хемије и биохемије. Основни хемијски појмови, стехиометрија. Раствори, прављење раствора. Увод у органску хемију. Киселине, базе, неутрализације. Оксидоредукције. Угљени хидрати, реакције угљених хидрата. Соли, хидролиза, амфотерност, пуфери. Електрохемија, комплекси, синтеза комплексних једињења. Провера поузданости биохемијских метода. Фотометрија. Колориметријско одређивање концентрације неорганског фосфата, протеина. Полариметрија. Одређивање концентрације глукозе у серуму и урину. Квантитативно одређивање урее. Квалитативне анализе жучних боја у серуму и у урину. Квантитативно одређивање хлорида у серуму и калцијума у крвној плазми. Квалитативно и квантитативно доказивање активности ензима.			
Литература			
1. Група аутора, Биохемија за студенте здравствене неге, Медицински факултет, Нови Сад, 2015. 2. Величковић Д., Основи биохемије, Драганић, Београд, 2003. 3. Маринков С., Борота Ј.: Медицинска биохемија, Раднички универзитет "Радивој Ћирпанов" Нови Сад, 2007. 4. Борота Ј. и сарадници: Практикум медицинске биохемије и хемије, Мед.фак, НовиСад, 2011. 3. Мајкић-Сингх Н.: Медицинска биохемија, Фармацеутски факултет, Београд, 1995.			
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 60		Практична настава: 15
Методизвођења наставе			
Предавања за велике и мање групе уз употребу мултимедијалних дидактичких средстава. Тестови за проверу знања. Практични рад: самостално извођење биохемијских анализа и интерпретација добијених резултата.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	5	Усмени испит	35
Активности у току практичне настава	10		
Колоквијуми	30		
Практична провера знања	20		

Студијски програми: Здравствена нега, Фармација			
Назив предмета: ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ			
Наставник: др Светлана Ђ. Карић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 6			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Стицање знања из области здравственог васпитања и промоцији здравља становништва као и оспособљавање студената да реализују активности које промовишу здравље и здраве стилове живота.			
Исход предмета По завршеном предмету студент ће разумети област превентивне здравствене заштите и јавног здравља. Знаће да објасни и идентификује факторе ризика одговорне за настанак болести и моћи ће да предложи превентивне мере и мере за спречавање и сузбијање болести.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Теоријски концепт здравља и здравственог васпитања; Најзначајнији фактори који утичу на здравље становништва; Неједнакости у здрављу; Здравље и образовање (понашање и здравље, васпитање за здравље); Промоција здравља; Садржај и методе здравствено-васпитног рада; Превенција хроничних масовних незаразних болести; Превенција пушења; Превенција алкохолизма; Правилна исхрана и енергетске потребе организма (састав хране), значај и користи природне исхране за мајку и дете, правилна исхрана деце и младих, последице неправилне исхране на здравље (гојазност, потхрањеност) и препоруке; Значај физичке активности за људско здравље; Наркоманија и превенција болести зависности; Репродуктивно здравље младих и превенција полно преносивих болести; Планирање породице и контрацепција; Хигијена и здравље; Превентивне мере на спречавању и сузбијању заразних болести (епидемиологија заразних болести - цревне, респираторне, паразитарне и полне болести), Имунизација и календар вакцинације; Здравствено васпитни рад на превенцији болести прљавих руку. Календар здравља и здравствено васпитне кампање.			
Литература 1. Карић С. (2013) Телесни развој и здравствено васпитање, Висока школа струковних студија за васпитаче, Шабац 2. Карић С. (2015) Васпитање за здравље, Висока школа струковних студија за васпитаче, Шабац 3. Грујић В., Јаковљевић Ђ., Социјална медицина, Медицински факултет, Нови Сад, 2014. 4. Васпитање за здравље кроз животне вештине (2006), Министарство просвете и спорта, Београд. 5. Симић, С. (2012). Социјална медицина (Промоција здравља и Здравствено васпитање) Медицински факултет Завод за уџбенике и наставна средства, Београд. 6. World Health Organization, Ottawa Charter for Health Promotion. Ottawa; 1986. Available from URL: www.who.ch 7. Tones K. Health promotion, health education and the public health. In; Detels R, McEwen J, Beaglehole R, Tanaka H. Oxford Textbook of 8. Public Health. 4 th edition, Volume 2. By Oxford University Press, 2002 9. Живковић М. Садржај и методе здравствено-васпитног рада у Цуцић и сар. Социјална медицина. Београд, Савремена администрација, 2000.			
Број часова активне наставе		Теоријска настава: 45	Практична настава: 0
Методe извођења наставе Предавања, вежбе, семинарски радови, консултације, колоквијум			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	10	Усмени испит	50
Колоквијуми	30		
Семинарски рад	10		

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: УВОД У ЗДРАВСТВЕНУ НЕГУ			
Наставник: др Зора Б. Наумовић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 5			
Услов: Нема услова			
Циљ предмета			
СТИЦАЊЕ специфичних знања из здравствене неге и развијање вештина за спровођење процедура здравствене неге; Професионално васпитање и развијање моралних норми и начела у здравственој нези.			
Исход предмета			
Студент ће бити оспособљен за позитиван став према професији и кориснику здравствене заштите. Студент ће бити оспособљен да створи са болесником однос поверења који омогућава адекватно одвијање здравствене неге, као и свих дијагностичко-терапијских процедура.			
Садржај предмета			
<i>Теоријска настава</i>			
Појам здравствене неге и сестринства. Историјски развој здравствене неге и савремено сестринство. Образовање медицинских сестара. Увод у дисциплине здравствене неге. Принципи здравствене неге. Методе и модели у систему организовања неге. Методе и стратешки приступи у систему спровођења неге. Сестринске функције и компетенције. Здравствена нега у примарној здравственој заштити, програми превенције водећих обољења. Здравствене неге у клиничко болничкој пракси, пријем и отпуст болесника. Прогресивна нега, спровођење основних процедура неге. Документација здравствене неге. Стандарди, критеријуми и нормативи у здравственој нези. Квалитет рада у сестринству. Заштита и самозаштита здравља медицинских сестара.			
<i>Практична настава</i>			
Успостављање интерактивног односа медицинска сестра-болесник. Пријем болесника у здравствену установу. Превенција интрахоспиталних инфекција. Асепса, антисепса и стерилизација. Функционална болесничка постеља. Промена положаја и трансфер болесника. Праћење виталних функција. Сестринске интервенције које се односе на негу, дијагностику и терапију. Исхрана и елиминација. Нега непокретног болесника. Компликације инактивитета и превенција. Учесће болесника и чланова породице у нези. Лична заштита медицинских сестара. Документовање сестринских интервенција.			
Литература			
1. Тијанић М, Ђурановић Д, Рудић Р, Миловић Љ. Здравствена нега и савремено сестринство. Научна књига, Београд, 2010.			
2. Clinical Companion to Fundamentals of Nursing, 10 th Edition. Elsevier Science, 2019.			
3. Глишић Р. Здравствена нега. Цицero, Београд, 2015.			
4. Сестринске процедуре, одабрана поглавља у књизи Nursing procedures, превод четвртог издања, Датастатус, Београд, 2010.			
5. Мунћан Б. Сестринска етика. Младост-Биро, Београд, 2009.			
Број часова активне наставе		Теоријска настава: 45	Практична настава: 45
Методe извођења наставе			
Предавања, вежбе, консултације, тестови			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	10	Усмени испит	30
Активности на вежбама	10	Писмени испит	20
Колоквијум	20		
Практичан рад	10		

Студијски програми: Здравствена нега; Фармација			
Назив предмета: ИНФОРМАТИКА У ЗДРАВСТВУ			
Наставник: др Петар С. Павловић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 7			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Циљ предмета је упознавање студената са елементима информатичке писмености и, посебно, примене информационо-комуникационих технологија у области медицине. Оспособити студента за евалуацију свог и туђег рада применом статистичко-аналитичких поступака, дизајнирање једноставних истраживања ради унапређења квалитета свога рада.			
Исход предмета Студент ће бити оспособљен за коришћење основне функције оперативног система. Рад са фајловима. Коришћење Интернет сервиса (Web, FTP, електронска пошта). Обрада текста. Унакрсни табеларни прорачуни. Статистичка обрада података коришћењем програма за унакрсне прорачуне. Интеграција у јединствен документ. Израда једноставне рачунарске презентације. Израда једноставне Web презентације.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава:</i> Коришћење рачунара (улога рачунара, алгоритам и рачунарски програм). Основе хардверске и софтверске архитектуре рачунара. Системски и апликативни софтвер. Основе рачунарских мрежа и Интернета. Примена рачунара у медицини (обрада медицинских података, медицински информациони системи, медицинска дијагностика, стандарди у медицинској информатици, телемедицина и е-Здравство) <i>Практична настава:</i> Решавање проблема коришћењем рачунара (улога рачунара, алгоритам и рачунарски програм). Основе хардверске и софтверске архитектуре рачунара. Основе системског софтвера (оперативни систем, управљање фајловима, помоћни системски програми). Намена и врсте Апликативног софтвера. Основе рачунарских мрежа и интернета и сигурност у рачунарским мрежама. Мобилно рачунарство. Хардвер персоналних рачунара. Софтверско програмирање рачунара. Базе података и информациони системи. Коришћење рачунара за решавање проблема применом готових софтверских решења. Коришћење сервиса Интернета. Коришћење канцеларијских апликација за обраду текста, унакрсне табеларне прорачуне, рачунарске презентације и израду једноставних web презентација. Једноставне статистичке обраде медицинских података коришћењем програма за унакрсне табеларне прорачуне.			
Литература 1. Дачић М.: Статистика и информатика у здравству, ВЗШ, Београд, 2005. 2. Грујић В, Јаковљевић Ђ, уредници: Примена статистике у медицинским истраживањима, Четврто издање, Уџбеници: 68, Универзитет у Новом Саду: Медицински факултет, Нови Сад; 2007. 3. Информатика у здравству, материјал са предавања у електронској форми 4. Група аутора, Nursing infomatics: scope and standard of practice, American Nursing Association, 2015. 5. Hebda T., Czar P., Hand book of informatics for nurses and health care professionals, Pearson education, 2013. 6. Ристановић Д., Дачић М.: Основи методологије научно-истраживачког рада у медицини, Веларта, Београд, 2006. 7. Office 2016 као од шале, CET 2016.			
Број часова активне наставе		Теоријска настава: 45	Практична настава: 30
Методе извођења наставе Предавања, вежбе, практичан рад на рачунару.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току вежби	10	Писмени/усмени испит	50
Пројектни задатак	20		
Семинарски рад	20		

Студијски програми: Заштита животне средине, Информационе технологије, Инжењерски менаџмент, Гастрономија, Здравствена нега, Економија, Фармација, Прехрамбена технологија			
Назив предмета: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК-1			
Наставник: Ана М. Матић, наставник страног језика			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 4			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Изучавање енглеског језика у циљу оспособљавања студената за усмено и писано комуницирање.			
Исход предмета По завршеном предмету студенти ће стећи знања и способности за коришћење енглеског језика као међународног језика, у циљу активног праћења, учешћа и коришћења најновијих научних достигнућа. Самосталност у усменом и писаном комуницирању у свакодневним ситуацијама.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Лексичка, семантичка, синтаксичка, фонолошка и граматичка анализа. Основни граматички садржаји (чланови, именице, придеви, заменице, глаголска времена, модални глаголи, императив, прилози, бројеви). Виши степен граматичких садржаја (пасив, кондиционал, директан и индиректан говор, слагање времена, герунд, партиципи, инфинитив). <i>Практична настава</i> Тематски садржаји везани за конкретне, свакодневне ситуације из области студијских програма. Граматичке и лексичке вежбе. Теме за дискусију For & Against.			
Литература 1. Tomić M., Matic A.: The English Language I & II, VMPTŠ, Šabac, 2016. 2. Томић, М.: Енглески језик; - скрипте, ВТСС, Шабац, 2011. 3. John & Liz Soars: Pre-Intermediate and Intermediate Student's Book New Headway English Course, Oxford University Press, 2003. 4. Поповић, Ј., Мирић, В.: Граматика Енглеског језика са вежбањима, Завет, Београд, 2008 5. Venson, M.: Енглеско-српски речник, Просвета, Београд, 1978.			
Број часова активне наставе		Теоријска настава: 60	Практична настава: 0
Методе извођења наставе Настава се изводи кроз предавања, интерактивне аудиторне вежбе на којима се, уз активно усмено и писано учешће студената, утврђује градиво са предавања и уводе тематски садржаји карактеристични за студијске програме.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	15	писмени испит	20
практична настава	10	усмени испит	25
тестови	10		
семинарски рад	20		

Студијски програми: Здравствена нега, Фармација			
Назив предмета: ФИЗИОЛОГИЈА СА ОСНОВАМА АНАТОМИЈЕ			
Наставник: др Зора Б. Наумовић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 7			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Стицање знања о функционисању и регулацији функције органа, органских система и целокупног људског организма, како би се схватило измењено, патолошко функционисање и регулације, и могућности лечења.			
Исход предмета Студенти ће бити оспособљени да схвате и прате патолошке промене у организму и на адекватан начин приступе изучавању клиничких предмета.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Општа физиологија, Хомеостаза, Телесне течности: састав и регулација, Функционална анатомија и физиологија нервног система: сензорна физиологија, моторна физиологија, аутономно нервни систем, Чула, Физиологија и анатомија мишића, Функционална анатомија и физиологија кардиоваскуларног система, Физиологија крв, Функционална анатомија и физиологија респирацијског система, Функционална анатомија и физиологија уринарног система, Ацидо-базна равнотежа, Функционална анатомија и физиологија дигестивног система, Функционална анатомија и физиологија ендокриног система			
Литература 1. Митровић Д. и сарадници: Основи физиологије човека, 4. прерађено издање, Цицеро, Лесковац, 2009. 2. Guyton и Hall: Медицинска физиологија, Превод, Савремена администрација, Београд, 2008. 3. Михаљ М., Општа анатомија, Медицински факултет, Нови Сад, 2015. 4. Чукурановић Р. и сарадници: Анатомија човека за студенте струковних студија, прво издање, Ниш, 2008. 5. Миловановић Н.: Анатомија човека, треће издање, Туприја, 2006.			
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 45	Практична настава:0	
Методe извођења наставе Предавања, консултације, колоквијуми, семинарски радови.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	15	Усмени испит	60
Колоквијум 1	10		
Колоквијум 2	10		
Семинарски рад	5		

Студијски програми: Здравствена нега, Заштита животне средине, Инжењерски менаџмент			
Назив предмета: ХИГИЈЕНА			
Наставници: др Светлана Ђ. Карић, професор струковних студија; спец. др мед. Маријана Д. Срећковић, предавач			
Статус предмета: Обавезан/Изборни			
Број ЕСПБ: 7			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета стицање основних знања из хигијене у области: комуналне хигијене, санитарне хигијене, хигијене исхране, менталне хигијене, хигијене физичке активности и спорта, и хигијене у ванредним ситуацијама			
Исход предмета Студенти ће по завршеном предмету знати да објасне значај одржавања хигијене у превенцији од болести и других ризика по здравље, разумеће које су последице нехигијенског руковања храном, значај правилне исхране и физичке активности, моћи ће да предложи и спроводе санитарно-хигијенски режим у здравственим установама.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава:</i> Увид у медицинску екологију; Најзначајније болести у вези са факторима животне средине; Ефекат интервенција у животној средини на здравље људи. Аерозагађење и здравље; Загађење ваздуха у затвореним просторијама и здравствене последице; Клима и ефекти на здравље. Бука у животној средини и здрављеи мере заштите. Основи екотоксикологије и канцерогене материје у животној средини. Земљиште и диспозиција чврстих и течних отпадних материја; Санитарна хигијена - дезинфекција, дезинскација и дератизација; Лична хигијена; Превенција обољења која се преносе полним путем; Значај хигијенски исправне воде. Хигијена исхране – макро- и микро-нутријенти; Намирнице; Здравствена исправност намирница. Препоруке за правилну исхрану; Медицинска нутритивна терапија код артеријске хипертензије, шећерне болести и гојазности; Исхрана вулнерабилних категорија становништва. Здравствено-еколошки аспекти физичке активности. Ментална хигијена- Фактори окружења и психосоцијални стрес и ментално здравље у стању кризе; Превенција менталних поремећаја. Хигијена у ванредним ситуацијама- специфичности могућих катастрофа; Нуклеарно, хемијско и биолошко оружје. <i>Практична настава:</i> Аерозагађење – Подела загађујућих материја; Индустриски и фотохемијски смог; Локални и глобални ефекти аерозагађења; Специфична обољења везана за боравак у зградама, синдром нездравих зграда и специфични дејствени агенси. Микроклиматски фактори у човековом окружењу; Обољења повезана са термалним стресом и превенција; Поремећаји услед хладноће. Граничне вредности индикатора буке на отвореном простору и затвореним просторијама; Социоакузис; Утицај комуналне буке на здравље и мере заштите. Постојане органске загађујуће материје и хемијски агенси значајни са екотоксиколошког аспекта; Канцерогене материје у животној средини; Дезинфекција и стерилизација; Интрахоспиталне инфекције и превенција и контрола интрахоспиталних инфекција; Управљање медицинским отпадом; Хигијена руку; Принципи антисепсе за рад у хируршким салама; Медицински материјал за једнократну употребу. Начини водоснабдевања; Изворишта површинске и подземне воде; Дезинфекција воде и споредни производи дезинфекције; Хемијско и микробиолошко загађење воде значајно за здравље; Посебне врсте воде. Хигијенска исправност хране; Анализа декларације прехранбеног производа; Со у исхрани; Дијететски производи. Испитивање исхране и стања ухрањености. Основе планирања индивидуалне исхране и медицинске нутритивне терапије. Основе планирања индивидуалних програма и водичи за увођење физичке активности; Карактеристике објеката за физичку активност са становишта здравља; Контрола и мере превенције микробиолошког загађења, хемијске и физичке опасности. Циљеви и задаци менталне хигијене. Биоколошка системска теорија. Модел стрес- вулнерабилност; Фактори и ефекти стреса; Криза и механизми превађавања; Нивои превентивних активности усмерених на ментално здравље. Хигијенске мере у катастрофама - Превентивно-медицинске мере у катастрофама; Радиолошка, хемијска и биолошка деконтаминација људи, намирница, воде за пиће, здравствених установа. Снабдевање и смештај у ванредним условима.			
Литература 1. Јорга Ј. Хигијена са медицинском екологијом. Медицински факултет Универзитета у Београду; 2014. 2. Карић С. Хигијена, Висока школа струковних студија за васпитаче, Шабац; 2016. 3. Васиљевић Н. Практикум из хигијене са медицинском екологијом за студенте медицине. Медицински факултет Универзитета у Београду; 2018. 4. Новаковић Б и Јусуповић Ф. Исхрана и здравље. Медицински факултет Универзитета у Новом Саду; 2014. 5. Коцијанчић Р: Хигијена, Медицински факултет у Београду, Завод за уџбенике и наставна средства-Београд. 2002. 6. Кристифоровић-Илић М. Комунална хигијена. Прометеј Нови Сад; 2002. 7. Савићевић М. Хигијена, Медицински факултет, Београд; 1998.			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава: 45	Практична настава: 45
Методe извођења наставе Теоријско излагање, практичан рад на терену, семинарски рад и консултације			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
	Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит
	активност у току предавања	5	писмени испит
	вежбе	5	
	колоквијум	30	
	семинарски рад	10	
			50

Студијски програми: Здравствена нега			
Назив предмета: ОСНОВИ БИОФИЗИКЕ И РАДИОЛОГИЈЕ			
Наставник: др Лука В.Ненадовић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 4			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета СТИЦАЊЕ основних знања о физичким законитостима у биолошким системима, њиховој грађи и функцији, као и примени различитих физичких метода и техника у медицинској дијагностици и терапији.			
Исход предмета Студент ће стећи знање о физичким основама функционисања појединих система људског организма (локомоторни, кардиоваскуларни, чула слуха и чула вида) и овладати основним знањима о врстама зрачења и њиховој примени у медицинској дијагностици и терапији.			
Садржај предмета			
<i>Теоријска настава</i> ОСНОВИ БИОФИЗИКЕ:			
<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Механика локомоторног система:</u> Основне механичке величине, Елементи и функционисање локомоторног система, Еластичне и пластичне деформације; 2. <u>Механика течности:</u> Идеалне и реалне течности, Површински напон, Вискоеластичност и реолошки модели, Карактеристике биолошких течности; 3. <u>Акустика и ултразвук:</u> Осцилаторно и таласно кретање, Карактеристике звука, Перцепција звука, Добијање и карактеристике ултразвука, Примена ултразвука у медицинској дијагностици и терапији; 4. <u>Термодинамика:</u> Термодинамички системи и принципи, Примена у биолошким системима, 5. <u>Транспортни процеси:</u> Простирање топлоте, Дифузија, Транспорт супстанце кроз ћелијску мембрану; 6. <u>Електромагнетне појаве:</u> Електростатика, Стална и наизменична електрична струја, Физичке основе медицинске електронике. 			
ОСНОВИ РАДИОЛОГИЈЕ:			
<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Електромагнетно зрачење:</u> Нејонизујуће и јонизујуће зрачење, Физичке карактеристике ЕМ поља, Извори ЕМ зрачења, Штетно деловање, Примена у медицини. 2. <u>Оптичко зрачење:</u> ИЦ-зрачење (Основни закони топлотног зрачења, Штетно деловање и заштита, Примена), УВ-зрачење (Извори, Штетно деловање и заштита, Примена), ВИС (Основни закони геометријске оптике. Оптички и електронски микроскоп. Фотометријске величине, Перцепција светлости) 3. <u>Рендгенско зрачење:</u> Добијање и спектри X-зрака, Међуделовање X-зрака са супстанцом, Физички основи рендгенско дијагностике. 4. <u>Радиоактивно зрачење:</u> Карактеристике атомских језгара, Радиоактивни распади, Извори радиоактивног зрачења. Примена јонизујућег зрачења у медицинској дијагностици и терапији. 			
<i>Практична настава</i> -лабораторијске вежбе:			
Одређивање густине течности. Одређивање коефицијента површинског напона течности. Одређивање коефицијента вискозности течности. Одређивање запреминог протока воде. Одређивање брзине звука. Одређивање фреквенције звука. Одређивање нивоа јачине звука. Одређивање специфичне топлоте воде и чврстих тела. Одређивање релативне влажности ваздуха. Омов закон у колу једносмерне струје. Одређивање таласне дужине светлости. Одређивање жижне даљине сочива. Микроскоп. Одређивање активности радиоактивног извора. Одређивање коефицијента апсорпцијеу-зрака.			
Литература			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Тодоровић Н. Биофизика. Медицински факултет Универзитета у Новом Саду, 2015. 2. Лазарев С. Основи биофизике и радиологије са практикумом, ВТШ, Шабац, 2015. 3. Станковић С. Физика људског организма, ПМФ, Нови Сад, 2006. 4. Тодоровић Н, Клисурић О, Скубан Ф. Основна мерења у физици. ПМФ Универзитета у Новом Саду, 2009. 5. Лазарев С. Практикум физике, ВТШ, Шабац, 2003. 			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава: 45	Практична настава: 15
Методe извођења наставе			
Теоријски (предавања, презентације на рачунару у програму PowerPoint) и експериментално (лабораторијске вежбе).			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	10	Усмени испит	30
Практична настава	30		
Колоквијум	30		

Студијски студијски програми: Заштита животне средине, Фармација, Здравствена нега, Прехрамбена технологија			
Назив предмета: МИКРОБИОЛОГИЈА			
Наставник: др Гордана Д. Јовановић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 7			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Упознавање студената са основним појмовима о грађи и физиологији микроорганизама, њиховој патогености и вируленцији, као и другим особинама значајним за борбу против микроорганизама. Увид у значај микроорганизама у медицини, фармацији, биотехнологији, и другим областима, укључујући контаминацију хране и воде, и процесе везане за заштиту животне средине.			
Исход предмета Након успешно савладаног курса, студенти ће стећи знања и вештине неопходне за асептичан рад у лабораторији и индустрији, као и знања неопходна за испитивање различитих препарата и примену микроорганизама у индустрији.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Морфологија и физиологија микроорганизама, Екологија микроорганизама, Дејство физичких и хемијских агенаса на микроорганизме, Антибиотици и антимикотици, Патогеност микроорганизама, вируленција и токсичност бактерија, Инфекција и заразне болести, Отпорност и имунитет, Представници бактерија значајни за хуману медицину, Систематика микроорганизама, Опште карактеристике вируса. Представници вируса значајни за хуману медицину. Опште карактеристике протозоа. Медицинска микологија. Представници гљива значајни за хуману медицину. Микроорганизми у промету материја у природи, Микроорганизми у индустријској производњи (биосинтеза антибиотика, протеина, ензима), Кварење намирница, Микробиолошка контрола хране и воде, Примена микроорганизама у еколошком инжењерству. <i>Практична настава</i> Микроскоп и технике микроскопирања, Стерилизација, Припремање хранљивих подлога и засејавање, Припрема и бојење препарата, Микроскопска мерења микроорганизама, Изоловање и одржавање чистих култура, Микроскопско одређивање појединих врста микроорганизама, Испитивање осетљивости бактерија, диск метода, дилуциона метода, Реакција антиген антители у дијагностици, директна имунофлуоресценција, реакција аглутинације, реакција имунопреципитације, Паразитолошка дијагностика, ELISA метода, Western-blot метода, PCR метода.			
Литература 1. Јовановић, Г.: Микробиологија, скрипта, ВТШСС, Шабац, 2009. 2. Тешић, Ж., Тодоровић, М.: Микробиологија, Београд, 1992. 3. Шутић, Д., Радин, Д.: Микробиологија, Визартис, Београд, 2001. 4. Поповић, Г.: Упутства за вежбе из Микробиологије, ВТШ, Шабац, 2006. 5. Швабић-Влаховић, М.: Медицинска бактериологија, Савремена администрација, Београд, 2005. 6. Ђукић, Д., Јемцев, В.: Општа и индустријска микробиологија; Стилос, Нови Сад, 2004. 7. Јерант-Патић, В.: Имунологија, Будућност, Нови Сад, 2002. 8. Група аутора, Тања Јовановић, уредник.: Практикум из микробиологије и имунологије, Савремена администрација, Београд, 2000.			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава: 45	Практична настава: 30
Методе извођења наставе Интерактивна настава, студијски истраживачки рад, писмена и усмена провера знања.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	5	усмени испит	30
практична настава	15		
Колоквијуми	2x25		

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ПРОЦЕС ЗДРАВСТВЕНЕ НЕГЕ			
Наставник: др Слађана М. Павић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 5			
Услов: Положен предмет Увод у здравствену негу			
Циљ предмета Стицање знања о савременим стремљењима у здравственој нези и оспособљавање студената за примену свих фаза процеса здравствене неге; Професионално васпитање струковних медицинских сестара, развијање моралних особина, моралних убеђења и уверења.			
Исход предмета Студент ће бити оспособљен за примену процеса здравствене неге у различитим дисциплинама здравствене неге, за примену моралних норми и особина, те формирање позитивног става према професији.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Теоријске основе процеса здравствене неге. Појава и развој методе процес здравствене неге. Опште карактеристике и структура процеса здравствене неге. Фазе процеса здравствене неге. Анализа класичне неге и неге по процесу. Потребне и модели потреба за негом. Дијагнозе неге и колаборативни проблеми. Планирање неге, елементи планирања и документовање плана неге. Програм неге, коришћење стандарда у нези. Спровођење здравствене неге, тим за негу, учешће болесника и породице у реализацији програма неге. Документовање процедура неге и праћење реакције болесника на интервенције. Евалуација, начин евалуирања. Регулативе професионалног понашања. Етика у сестринству и Кодекс етике сестара. Сестринска деонтологија. Етичке дилеме и ставови. <i>Практична настава</i> Документација процеса здравствене неге. Утврђивање потреба за негом, формулисање дијагноза неге и колаборативних проблема, планирање циљева и реализација програма неге. Спровођење планираног програма неге. Евалуација и начин евалуирања. Планирање, спровођење и евалуација неге код конкретног болесника. Примена процеса здравствене неге у породици и заједници.			
Литература 1. Хердман Т., Сестринске дијагнозе-дефиниција и класификација 2018-2020. Наклада Слап, 2020. 2. Тијанић М, Ђурановић Д, Рудић Р, Миловић Љ. Здравствена нега и савремено сестринство. Научна књига, Београд, 2010. 3. Глишић Р.Здравствена нега. Цицero, Београд, 2015. 4. Сестринске процедуре, одабрана поглавља у књизи Nursing procedures, превод четвртог издања, Датастатус, Београд, 2010. 5. Мунђан Б.Сестринска етика. Младост-биро, Београд, 2009. 6. Рудић Р, Коцев Н, Мунђан Б.: Процес здравствене неге, Београд, 2005.			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава: 45	Практична настава: 30
Методe извођења наставе Предавања са дискусијом, демонстрација, увежбавање, индивидуални и групни рад.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активност на предавања	10	Усмени испит	30
Активност на вежбама	10	Писмени испит	20
Колоквијум	20		
Семинарски рад	10		

Студијски програми: Фармација; Здравствена нега			
Назив предмета: ФАРМАКОЛОГИЈА			
Наставник: спец. фарм. Роланд Антонић, предавач			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 5			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Циљ наставе је да пружи основна теоријска знања за рационалну, ефикасну, научно засновану терапијску примену лекова, знање о механизмима дејства лекова, информације неопходне за разумевање различитих ефеката лекова, разумевање терапијских и нежељених ефеката појединих група лекова.			
Исход предмета По полагању предмета студенти ће бити упознати са основним механизмима дејства лекова, факторима, који утичу на судбину и дејство лекова у организму, индикацијама и контраиндикацијама за примену лекова, нежељеним реакцијама и интеракцијама лекова, да повежу терапијске и нежељене ефекте појединих група лекова са њиховим различитим фармаколошким ефектима.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> <i>ОПШТА ФАРМАКОЛОГИЈА:</i> Појам лека, Развој лека, Фармацеутска својства лека (порекло и састав, хемијска и физичка својства). Фармакокинетика лека (апсорпција, дистрибуција, метаболизам и елиминација). Фармакодинамика лека (локално и системско дејство, механизам дејства, рецептори). <i>СПЕЦИЈАЛНА ФАРМАКОЛОГИЈА:</i> Фармакологија аутономног нервног система. Фармакологија централног нервног система. Фармакологија кардиоваскуларног система и крви. Фармакологија респираторног система. Фармакологија гастроинтестиналног система. Фармакологија витамина. Фармакологија воде и електролита. Фармакологија хормона. Имунофармакологија. Фармакологија антиинфективних лекова. Фармакологија антинеопластика. Основни принципи токсикологије (отрови и антидоти).			
Литература 1. James M. Ritter, Rod J. Flower, Graeme Henderson, Yoon Kong Loke, David MacEwan, Humphrey P. Rang. Rang & Dale's Pharmacology, 9th Edition, International Edition. Elsevier Science; 2019. 2. Владислав М. Варагић, Миленко П. Милошевић. Фармакологија, 24. измењено издање. Elit medica; 2018. 3. Јанковић С, Простран М, Тодоровић З. Фармакологија и токсикологија. 3. издање. Крагујевац: Факултет медицинских наука, Универзитет у Крагујевацу; 2012. 4. Угрешић Н, уредник. Фармакотерапијски водич. 6. издање. Београд: Агенција за лекове и медицинска средства Србије; 2016. 5. Morris J. Brown, Pankaj Sharma, Fraz A. Mir, Peter N. Bennett. Clinical Pharmacology, International Edition, 12th Edition. Elsevier Science; 2018.			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава:45	Практична настава:0
Методe извођења наставе Настава се изводи кроз предавања, презентацијом радова и задатака, креативним радионицама, проблем оријентисана настава са анализом случајева из праксе.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе		поена	Завршни испит
Присуство и активност на предавањима		10	Писмени испит
Колоквијуми		30	Усмени испит
			30

Студијски програми: Здравствена нега			
Назив предмета: ХУМАНА ЕКОЛОГИЈА			
Наставник: др Бојан Ј. Дамњановић, виши предавач			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 5			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Упознати студенте са утицајем околине на човека, као и утицајем човека на околину. Упознавање са улогом биотичких и абиотичких фактора у формирању карактеристика човека и демографској структури. Кроз наставу студент треба да се упозна са местом и улогом човека у природи.			
Исход предмета Студенти ће стећи основна знања из хумане екологије. Студент ће бити оспособљен да оцени утицај и значај еколошких фактора на раст, развиће, здравствено стање индивидуе и људских популација.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Појам предмета, методе и однос према другим наукама. Еколошки аспекти настанка и еволуције човека. Положај човека у биосфери. Улога савременог човека у одржавању равнотеже у биосфери. Дејство биотичких и абиотичких фактора на раст, развој и понашање човека. Фактори средине који утичу на телесне пропорције. Болести савременог човека. Антропогени утицаји: Загађивање ваздуха и утицај на здравље човека, Загађивање воде и утицај на здравље човека, Загађивање земљишта и утицај на здравље човека. Демографска истраживања и методе. Структуре људских популација. Наталитет. Фертилитет. Морталитет. Природни прираштај. Полно-старосна структура. Миграције. Распоред становништва на земљи. <i>Практична настава</i> Екологија, појам и подела. Екосистем. Еколошки фактори. Еколошка валенца. Одређивање човекових особина: висина тела, маса тела, обимске и трансферзалне карактеристике код различитих људских популација у различитим срединским условима. Адаптације на услове спољашње средине. Анализа демографских података. Показатељи наталитета, фертилитета, морталитета и миграционог салда. Стопа природног прираштаја. Узрасна и полна структура популације.			
Литература 1. Bibi A, Brenan En-M (2008) Osnove ekologije, Clio 2. Puntarić, D., Miškulin M., Bošnjir J. i sar. (2012) Zdravstvena ekologija, Medicinska naklada, Zagreb 3. Brezник D. (1988) Demografija, analiza, metode i modeli, Naučna knjiga, Beograd 4. Mohun, Dž. (2007) Čovek., Mladinska knjiga, Beograd			
Број часова активне наставе		Теоријска настава:30	Практична настава:30
Методе извођења наставе Предавања, аудиторне вежбе, практичне вежбе.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	10	усмени испит	30
практична настава	10		
колоквијум - и	50 (2 x 25)		

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗДРАВСТВЕНА НЕГА У ИНТЕРНОЈ МЕДИЦИНИ СА ИНТЕРНОМ МЕДИЦИНОМ - 1			
Наставник: др Зора Б. Наумовић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 6			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Студент стиче знања и усваја вештине у делу општих и специфичних потреба оболелих од унутрашњих органа и система различитог интензитета угроженог здравља, овладава дијагностичким и терапијским процедурама самостално или као члан здравственог тима на нивоу примарне, секундарне и терцијалне заштите.			
Исход предмета Студент ће овладати вештинама у области здравствене неге интернистичких болесника; планирање, реализација, евалуација на основу препознавања симптома и знакова. Студент ће бити оспособљен за дијагностичке и терапијске процедуре, као и за вођење тима за здравствену негу у хоспиталним условима.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Принципи процеса здравствене неге у интерној медицини. Хоспитализација интернистичких болесника. Општи проблеми здравствене неге у интерној медицини (проблем бола, ограничена покретљивост, поремећаји оријентисаности болесника). Здравствена нега у оквиру примарне превенције. Специфичности сестринских интервенција у следећим областима: Здравствена нега у кардиологији, пулмологији, алергологији и имунологији, гастроентерологији, хепатологији, хематологији, ендокринологији, нефрологији, реуматологији. Посматрање болесника у циљу сагледавања потреба за здравственом негом у наведеним областима интерне медицине. Болести респираторног тракта, Болести кардиоваскуларног система, Болести хематопоезног система. Болести дигестивног тракта (једњак, желудац, дуоденум, јетра, панкреас, жучна кеса), ендокрини поремећаји. Болести уринарног тракта. Локомоторни поремећаји. Посебан осврт на клиничку слику, савремену дијагностику и терапију. <i>Практична настава</i> Практична примена дијагностичких процедура у интерној медицини (лабораторијске, радиолошке, радиоизотопске, ултразвучне, ендоскопске, ЦТ, НМР). Практична примена терапијских процедура у свим областима интерне медицине. Пријем интернистичког болесника болесника на хоспитално лечење. Узимање сестринске анамнезе. Посматрање болесника, планирање и реализација поступака у нези. Евалуација рада као основ за ново планирање здравствене неге. Поступак отпуста болесника. Примена здравствено васпитног рада са здравима и болеснима. Примена мера сопствене заштите.			
Литература 1. Манојловић С., Матић Ђ.: Здравствена нега у интерној медицини, Завод за уџбенике, Београд, 2010. 2. Манојловић Д.: Интерна медицина, Завод за уџбенике, Београд, 2006. 3. Манојловић С.: Ендоскопија у интерној медицини, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2001 4. Манојловић С., Тешић М., Радојевић Д., Милиновић С.: Стандардизоване активности медицинских сестара у ендокринологији и ендокриној хирургији, Лицеј, Београд, 2010. 5. Бркић Н.: Хемиотерапија –приручник за медицинске сестре, СОРУ–РАЈТ, Београд, 2009. 6. Торлука В. и сар.: Стандардизоване активности здравствене неге и збрињавања болесника – водич за медицинске сестре, Лицеј Београд, 2007.			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава: 45	Практична настава: 45
Методe извођења наставе Предавања, вежбе, семинарски радови, консултације.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе		поена	Завршни испит
Активности у току предавања		10	Усмени испит
Активности на вежбама		10	
Провера практичног рада		20	
Колоквијум		20	
Семинар		10	

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗДРАВСТВЕНА НЕГА У ХИРУРГИЈИ СА ХИРУРГИЈОМ - 1			
Наставници: др Славко В. Матић, ванредни професор; спец. др мед. Драган Б. Јоковић, предавач			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 6			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Студент ће стећи знање из теоријске и практичне основе хируршке здравствене неге, и моћи да га правилно и професионално примени у корист унапређења здравља пацијената.			
Исход предмета Студент ће бити оспособљен да примени усвојена знања на високо професионалан начин, хуман и стручан-заснован на начелима медицинске етике и очувања живота, а поштујући личност и приватност пацијента.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Базични концепт здравствене неге у хирургији. Професија медицинске сестре у систему хируршке здравствене неге. Усмерење хируршке здравствене неге. Крварења у хирургији. Категоризација рана. Хемостаза. Анестезија и реанимација. Преоперативна и постоперативна здравствена нега у хирургији. Инфекције у хирургији. Стање шока. Модалитети контроле бола. Кратак осврт на специфичне хируршке области. Онколошка хирургија. Трансплатациона хирургија. Дијагностички тестови, избор кадавера за донацију и здравствена нега након донације органа. Основна знања из хируршке профилаксе. Подела повреда и хируршко збрињавање ране. Инфекција и дехисценција оперативне ране. Основне врсте и узроци крварења. Трансфузија крви. Анестезија. Кардиак арест. Инфекција у хирургији. Врсте краниоцеребралних повреда. Значај спонтане субарахноидалне хеморагије. Тумори мозга. Лумбална дискус херније. Основна знања о етиологији, дијагностици и лечењу тумора дојке. Врсте повреда грудног коша. Значај тумора плућа. Основни принципи кардиохирургије-вантелесни крвоток и реваскуларизација миокарда. <i>Практична настава</i> Едукативне смернице за примену здравствене неге на конкретном примеру у хируршкој клиничкој пракси. Примена процеса здравствене неге код хируршког болесника. Едуковати студента приступу пацијенту кроз систем хируршке здравствене неге-категоризација и обележја. Пратећи усмерења здравствене хируршке неге упознати студента са савременим дијагностичким процедурама у хируршкој клиничкој пракси. Лечење и нега пацијента са поремећајима електролита. Показати студенту начин неге и контролу интравенске и интраартеријске канилације, мерење ЦВП-а. Контрола и нега дренажа. Показати третман ране која крвари. Едуковати студента правилној примени инјекционе терапије, као и администрацију раствора и лекова у преоперативној и постоперативној нези. Едуковати студента за превијање постоперативних рана-зарастање ране, peripamint. и persec, скидање коначца. Едуковати студента да препозна клиничке манифестације пацијента у стању шока. Упознати студента са правилима у Јединици интензивне неге. Упознати студента са специфичним хируршким областима и модалитетима контроле бола. Едуковати студента за примену интервентних мера код трауме. Едуковати студента о значајности медицинске документације у Јединици интензивне неге. <i>Напомена:</i> практична настава се реализује на конкретним примерима из клиничке праксе уз континуирану практичну едукацију и надзор студента.			
Литература 1. Максимовић Ж. Аћимовић М. Хирургија за студенте медицине. Медицински факултет Београд, 2018. 2. Калезић Н. Иницијални третман ургентних стања у медицини-друго измењено и допуњено издање. Медицински факултет Београд, 2016. 3. Стојиљковић Ј. Здравствена нега у хирургији. Алтерс, Београд, 2014. 4. Глишић Р. Здравствена нега у хирургији 1. Цицеро, Београд, 2011. 5. Lewis LS, Dirksen SR, Heitkemper MM, Bucher L.: Medical surgical nursing: Assessment and management of clinical problems, 8 edition, Canada, 2011. 6. Сестринске процедуре, одабрана поглавља у књизи Nursing procedures, превод четвртог издања, Датастатус, Београд, 2010.			
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 45	Практична настава: 45	
Методе извођења наставе Метода усменог излагања, метода демонстрације, вежбање.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	10	Усмени испит	30
Активности на практичној настави	10	Писмени испит	20
Практични рад	10		
Колоквијум	20		

Студијски програми: Заштита животне средине; Информационе технологије; Инжењерски менаџмент; Гастрономија; Здравствена нега; Економија; Фармација, Прехрамбена технологија			
Назив предмета: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК -2			
Наставник: Ана М. Матић, наставник страног језика			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 4			
Услов: Положен испит из Енглеског језика I			
Циљ предмета Развијање и усавршавање читања, говора, разумевања и писања у оквирима пословне комуникације. Коришћење језика у циљу активног праћења и учешћа како у свакодневним ситуацијама тако и у пословним контактима. Коришћење језика ради праћења развоја науке у свету.			
Исход предмета Студенти ће стећи знања и способности за коришћење енглеског језика, као међународног језика, ради учешћа и коришћења најновијих научних достигнућа. Самосталност у усменом и писаном комуницирању, како у свакодневним ситуацијама, тако и у пословним контактима и пословној кореспонденцији.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Правила писања мејла, коришћење савремених технологија у сврху пословне комуникације, вршења различитих врста резервација, рекламација, писања понуда и наруџбина, пријава за посао, писање биографије. Коришћење друштвених мрежа у комуникацији. Разговор на различите савремене теме из области модерних технологија, исхране, здравља, животне средине, новца, друштвених мрежа, интернета. <i>Практична настава</i> Усмена и писана комуникација, усмена пословна и писана пословна комуникација, као и сви други облици пословног језика (Пословна писма, наруџбине, преговори, уговори, плаћање, испорука, пријаве за посао, CV). Дискусије на теме невербалне комуникације, различитих видова комуникације, модерних технологија, здравља, новца, исхране, животне средине. Развијање комуникацијских вештина кроз симулације разговора за посао. Развијање вештина говора и разумевања кроз дискусије.			
Литература 1. Tomić M., Matić A.: The English Language I & II, VMPTŠ, Šabac, 2016. 2. Рејчел Армитаж-Амато: Пословна кореспонденција PONS, KlettDoo, Beograd 2006. 3. Митић Г.: Business Correspondence, Dictionary of Business Terms, Факултет Организационих Наука, Београд 2003. 4. Kerzner, H.,: Project Management, John Willz & Sons, 2000 5. Gartside L., Model Business Letters, Pitman, London, 1992 6. Ланда, М.: Привредно-пословни речник, Грмеч, Привредни преглед, 2001.			
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 60	Практична настава: 0	
Методе извођења наставе Настава се изводи кроз комбиновану интерактивну методу, уз активно усмено и писано учешће студената и практичну примену знања на темама које се обрађују.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	15	писмени испит	20
практична настава	10	усмени испит	25
тестови	10		
семинарски рад	20		

Студијски програм: Здравствена нега	
Назив предмета: СТРУЧНА ПРАКСА - ЗН 2/1	
Наставник задужен за организацију стручне праксе: Катарина М. Ђукановић, наставник вештина	
Број ЕСПБ: 2	
Услов: Нема предуслова	
Циљ предмета Циљ стручне праксе је да студент практично примени стечена знања, кроз добро организован рад постигне виши степен професионалне самосталности и овлада сестринским вештинама неопходним за рад струковне медицинске сестре.	
Исход предмета У складу са постављеним циљевима и предвиђеним компетенцијама прате садржаје стручно апликативних предмета Здравствена нега у интерној медицини са интерном медицином 1 и Здравствена нега у хирургији са хирургијом 1. Омогућава оспособљавање студената за рад у подручју здравствене неге.	
Садржај стручне праксе Стручна пракса се обавља из стручно апликативних предмета, у току трећег семестра. Студент током стручне праксе 2/1 треба да стекне знање и способност да примени одређене сестринске интервенције у процесу здравствене неге болесника. Садржај стручне праксе обухвата следеће: Сестринске интервенције при пријему болесника у болницу; успостављање интерактивног односа са болесником; праћење виталних функција; одржавање личне хигијене; спречавање компликација; постављање у одговарајући положај и трансфер; исхрана болесника (пер ос, назогастрична сонда, ентерална); узимање биолошког материјала за дијагностичке процедуре (крв, урин, спутум, фецес); припрема и апликација ординираних терапија; пласирање и нега интравенских канила; пласирање, праћење и нега уринарног катетера; извођење клизме. Примена метода процеса здравствене неге код интернистичких и хируршких болесника: утврђивање потреба за здравственом негом (сестринска анамнеза, дијагноза неге и колаборативних проблема, посматрање, анализа документације); документовање активности; евалуација исхода здравствене неге. Пријем интернистичког и хируршког болесника на хоспитално лечење. Први контакт и комуникација са болесником. Специфичности у спровођењу здравствене неге у областима интерне медицине (кардиологија, пулмологија, ендокринологија, гастроентерологија и хепатологија, хематологија, онкологија, нефрологија, алергологија и имунологија). Специфичности у извођењу дијагностичких и терапијских процедура (лабораторијске, радиолошке, радиоизотопске, ултразвучне, ендоскопске...). Документација процеса здравствене неге. Планирање и сачињавање програма и евалуација програмског рада. Едукативне смернице за примену здравствене неге на конкретном примеру интернистичког и хируршког болесника. Специфичности у спровођењу здравствене неге хируршког болесника. Примена инјекционе терапије раствора и медикамената у преоперативној и постоперативној нези. Контрола и нега дренажа. Едуковати студента за превенирање постоперативних рана. Третман ране која крвари. Едуковати студента да препозна клиничке манифестације у стању шока. Упознати студента са специфичним хируршким областима и модалитетима контроле бола. Медицинска документација у јединици интензивне неге. Поступак отпуста болесника и примена здравствено-васпитног рада. Примена мера сопствене заштите. Структура стручне праксе: Стручна пракса се обавља током трећег семестра. Предмети у оквиру којих је организована стручна пракса су: Здравствена нега у интерној медицини са интерном медицином 1 и Здравствена нега у хирургији са хирургијом 1. Једним делом стручна пракса се може обавити током летњих месеци. Студент обавља стручну праксу у референтним здравственим установама примарне, секундарне и терцијарне заштите, са којима Академија има споразум о сарадњи.	
Број часова активне наставе	300
Метод извођења У реализацији стручне праксе примењују се све наставне методе у оквиру наставних предмета уз коришћење метода процеса здравствене неге. Предвиђен је и рад у малој групи, практична активност студената, демонстрација, увежбавање, креативне радионице, саветовање.	
Оцена знања (максималан број поена 100) Дневник стручне праксе и активност 50 Провера знања и вештина 50	
Студент је у обавези да води Дневник стручне праксе, који потписује и оверава сарадник/ментор и наставник. Стручна пракса се оцењује описно-«веома успешно реализовао» од 81-100 бодова, «успешно реализовао» од 51 до 80 бодова или «није реализовао» 50 бодова и мање. Оцена се даје на основу редовног присуства на стручној пракси, нивоа овладаних вештина, и на основу оцене/мишљења сарадника/ментора.	

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ПЕДАГОГИЈА			
Наставник: др Кристина Д. Крстић, виши предавач			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 4			
Услов: нема			
Циљ предмета Да студенти разумеју теоријска полазишта васпитног и образовног деловања, усвоје стручну и научну педагошку терминологију, критички преиспитују питања која се односе на педагошку проблематику.			
Исход предмета Да студенти развију професионалне компетенције потребне за успешну реализацију васпитно-образовног рада.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Развојни пут конституисања педагогије као науке. Основни педагошки појмови. Педагошки мислиоци и њихова дела. Систем педагошких дисциплина. Развитак васпитања. Личност васпитаника и фактори развитака личности. Основна питања дидактике. Појам и суштина наставе. Дидактички принципи. Наставне методе и наставни облици. Дидактички медији. Комуникација у настави. Значај и карактеристике и компетенције наставника. Планирање и припремање наставног рада. Вредновање наставног рада.			
Литература 1. Трнавац Н., Ђорђевић Ј. Педагогија, Научна КМД, 2010. 2. Мерије Ф., Образовање је васпитање – етика и педагогија, Завод за уџбенике, 2014. 3. Мерије Ф., Педагогија – мора се пружити отпор, Датастатус, 2016. 4. Баковњев М., Дидактика, Научна књига, 1998 5. Грандић, Р. Прилози уводу у педагогију. Нови Сад: Савез педагошких друштава Војводине. 2000. 6. Вилотијевић, М. Дидактика 1: предмет дидактике. Београд: Учитељски факултет. 2000. 7. Вилотијевић, М. Дидактика 3: организација наставе. Београд: Учитељски факултет. 2000. 8. Костовић, С. Пигмалион у разреду. Нови Сад: Филозофски факултет, Одсек за педагогију. 2008. 9. Јовановић, Б. (2018). Васпитни рад у школи. Београд: Завод за уџбенике. 2018.			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава: 30	Практична настава: 0
Методe извођења наставе Предавања, консултације, учење за колоквијум и завршни испит.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	10	усмени испт	60
колоквијум-и	20		
семинар-и	10		

Студијски програми: Здравствена нега, Фармација			
Назив предмета: МЕДИЦИНСКА ЕТИКА И КОМУНИКАЦИЈА			
Наставник: др Весела Б. Радоњић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 5			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Основни циљеви едукације из Медицинске етике и комуникације су: подстаћи студенте да раде на психолошко-моралном развоју ради исправног става и понашања у својој будућој професији; упознавање студената са природом и структуром комуникације, карактеристикама здравствене комуникације; оспособљавање студената за успостављање квалитетног контакта са различитим корисницима медицинских услуга; савладавање комуникацијских вештина кроз тренинг и вежбе у оквиру комуникацијских радионица.			
Исход предмета Студенти ће овладати основним знањима о заветима и кодексима медицинске етике, као и о деонтолошко-правним нормама и законским прописима који се односе на делатност здравствених радника. Очекује се да након похађања овог предмета студент покаже адекватно познавање и разумевање структуре комуникације и улогу комуникације у медицинском контексту и способност асертивног комуницирања; примени вештине активног слушања и емпатије; самостално спроводи интервју са пацијентима и члановима породице пацијената; учествује у емоционалној припреми пацијента за различите медицинске интервенције; покаже вештину успостављања емпатије са корисницима медицинских услуга.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Појам морала, моралности, етике и деонтологије. Историјат медицинске етике, заклетве и кодекси. Етички став здравствених радника према болеснику, према другом здравственом раднику, према самом себи, према друштвеној заједници. Етички став здравствених радника у појединим гранама медицине (етички аспект промоције здравља, етички аспект у нези и лечењу заразних и незаразних болести, етички аспекти трансплантације органа, етичко правни, аспекти оперативног захвата, етика у педијатрији, здравствена етика у ратним условима и елементарним непогодама). Велике вечите етичке теме и дилеме: еутаназија, медицинска тајна, артефицијални абортус, генетска истраживања, истраживања на деци, трудницама, старим особама и болесницима у терминалном стадијуму болести. Медицинска деонтологија и медицинско право. Медицинска сестра и професија. Основни елементи комуникације. Однос вербалне и невербалне комуникације. Комуникациони системи. Природа и циљеви здравствене комуникације. Предуслови за успешну здравствену комуникацију. Дијагностичка и терапијска комуникација. Сложене комуникацијске вештине: емпатија, активно слушање, асертивност. Однос асертивног и агресивног понашања. Асертивна комуникација. Модели асертивног комуницирања. Комуникација са "тешким" саговорником. Комуникација у здравственом контексту. Вертикална и хоризонтална комуникација (комуникација сестра-пацијент, сестра-сестра, сестра-лекар, сестра-породица пацијента). Комуникација у тиму. Техника интервјуисања. Вештине активног слушања. Прикупљање података од пацијента. Давање података пацијенту. Принципи успостављања релације и комуницирања емпатије. Базична и клиничка емпатија. Мотивисање пацијента за сарадњу са медицинским особљем. Комуникација са корисницима медицинских услуга различитих животних доби.			
Литература 1. Марић Ј.: Медицинска етика, Меграф, Београд 2005. 2. Кекуш Д.: Комуникација у професионалној пракси здравствених радника, издање 2, аутор, Београд, 2010. 3. Мунђан Б.: Сестринска етика, Младост-биро, Београд, 2009. 4. Еиде Х., Еиде Т.: Комуникација сестра-пацијент, УМСТС, Београд, 2005. 5. Лучанин Д, Деспот-Лучанин Ј. Комуникацијске вјештине у здравству. Наклада слап, Загреб 2010. (одабрана поглавља.)			
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 45		Практична настава: 0
Методе извођења наставе: аудио-визуелна средства, монолошко-дијалогска метода, колоквијум, семинарски радови			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	20	Усмени испит	30
Колоквијум	25		
Семинарски рад	25		

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗДРАВСТВЕНА НЕГА У ИНТЕРНОЈ МЕДИЦИНИ СА ИНТЕРНОМ МЕДИЦИНОМ 2			
Наставник: др Зора Б. Наумовић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 7			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Студент усваја знања и вештине из области здравствене неге у интерној медицини на вишем нивоу самосталности струковне медицинске сестре, што подразумева квалитетан рад у области здравствене неге за сложене процедуре.			
Исход предмета Студент ће бити оспособљен да влада вештинама у извођењу дијагностичких процедура, лечења као и вођења тима за здравствену негу у интерној медицини у хитним стањима и специфичним јединицама за интензивну негу, као и за препознавање стања и предузимање одговарајућих поступака код животно угроженог болесника.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Организација система ургентне медицине код нас и у Европи. Специфичности пријема животно угроженог болесника у областима интерне медицине (у кардиологији, пулмологији, ендокринологији, гастроентерологији и хепатологији, нефрологији). Сестринске интервенције у инвазивној дијагностици и терапији у кардиологији и пулмологији. Специфичности у нези болесника са хипогликемијом, дијабетесном кетоацидозом и комом, тиреотоксичном кризом. Ендоскопске методе испитивања у гастроентерологији (перорална и перанална ендоскопија). Хемодијализа, трансплантација бубрега, перитонеумска дијализа. Сестринске интервенције код примене хемиотерапије, превенција компликација. Трансплантација коштане сржи-сестринске интервенције. Ургентна стања у свим областима интерне медицине. <i>Практична настава</i> Специфичности неговања болесника у јединици интензивне неге-коронарна јединица, пулмолошка јединица, метаболичка јединица. Припрема болесника и асистенција при катетеризацији срца, хисографији, ендомиокардној биопсији, уградњи стента, перкутана коронарна интервенција у акутном инфаркту миокарда (ПЦИ). Припрема болесника, материјала и асистенција при извођењу бронхоскопије, медијастиноскопије и биопсије плућа. Збрињавање болесника са хипогликемијом, дијабетесном кетоацидозом и комом, тиреотоксичном кризом. Припрема болесника и асистенција при извођењу пероралне и пераналне ендоскопије. Упознавање са организацијом центра за хемодијализу, примена хемодијализе, припрема пацијента за трансплантацију бубрега. Примена перитонеумске дијализе. Припрема пацијента за примену хемиотерапије. Припрема болесника, материјала за трансплантацију костне сржи.			
Литература 1. Манојловић С.: Хитна стања у интерној медицини, Завод за уџбенике, Београд, 2011. 2. Ристић И.: Ургентна медицина кроз примере из праксе, Обележја, Београд, 2008. 3. Манојловић С.: Ендоскопија у интерној медицини, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2001. 4. Манојловић Д.: Интерна медицина, Завод за уџбенике, Београд, 2006. 5. Вучовић Д.: Ургентна медицина, И.П.Обележја, Београд, 2002.			
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 30	Практична настава: 60	
Методе извођења наставе Предавања, вежбе, семинарски радови, консултације.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	10	Усмени испит	30
Активности на вежбама	10		
Колоквијуми	20		
Семинари	10		
Провера практичног рада	20		

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗДРАВСТВЕНА НЕГА У ХИРУРГИЈИ СА ХИРУРГИЈОМ 2			
Наставници: др Славко В. Матић, ванредни професор; спец. др мед. Драган Б. Јоковић, предавач			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 7			
Услов: Положен предмет Здравствена нега у хирургији са хирургијом 1			
Циљ предмета Студент ће стећи знања о превенцији, препознавању симптома и знакова хируршких обољења, процени стања критично оболелих и повређених, како би уз примену интервентних мера пружио стручну и брзу медицинску помоћ и сачувао живот пацијента.			
Исход предмета Студент ће бити оспособљен да стечена знања и вештине из Здравствене неге у хирургији 2 примени у свом професионалном раду како би сачувао живот, а у складу са етичким принципима, поштујући личност и приватност пацијента.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Значај здравствене неге у ургентној хирургији-теоријске основе; Социјални, етички и судско медицински аспекти у Ургентном центру; Процена стања пацијента према степену хитности; Кардиопулмонална церебрална реанимација; Примена течности и успостављање венских линија; Концепција плана здравствене неге код пацијента у стању шока; Ургентно збрињавање стања која угрожавају живот; Кома као последица краниocereбралне повреде; Предозирање лековима, дрогама и алкохолем; Опекотинска болест, метаболички и имунолошки одговор организма на опекотину; Назалне фрактуре, крварење и репозиција; Посебности у збрињавању краниocereбралне трауме; Значај трауме са кратким освртом на посебне облике повреда у Ургентном центру; Прикупљање узорака код повреда, злостављања, силовања и других облика насиља са леталним завршетком; Мониторинг пацијента у интензивној нези; Акутна и хронична исхемија екстремитета; Дубока венска тромбоза; Основни принципи дијагностике и терапије обољења једњака, желуца и танког црева; Калкулоза билијарног тракта; Механички иктерус; Акутни панкреатитис и тумори панкреаса; Дијагностика колоректалних обољења; Појам акутног абдомена; Дијагностика и терапија акутног апендицитиса; Киле трбушног зида; Принципи дијагностике у урологији; Тумори тестиса и могућности њиховог лечења; Дијагностика и терапија урођених и стечених обољења у ортопедији; Значај хирургије у збрињавању повређених у масовним несрећама. <i>Практична настава</i> Организациони систем Ургентног центра; Упознати студента са протоколом и медицинском документацијом у Ургентном центру; Едуковати студента за КПЦР; Едуковати студента како и на који начин да сачини план здравствене неге код пацијента у стању шока; Едуковати студента за примену интервентних мера код стања која угрожавају живот; Едуковати студента за примену мера код пацијента са краниocereбралном повредом; Едуковати студента за самосталан рад код мањих повреда које крваре; Показати студенту хируршке инструменте и материјале за шавове и начин њихове примене; Едуковати га за пружање ургентне помоћи код опекотина; Едуковати га за примену интервентних мера код назалних фрактура и крварења; Упозорити студента на узорке које треба сачувати код посебних врста повреда које се виђају у Ургентном центру, а настале као последица насиља; Упознати студента са специфичностима интензивне неге; Едуковати студента запраћење мониторинга у Јединици интензивне неге; Мерење цвп-а; Контрола и клемовање торакалних дренажа.			
Литература 1. Максимовић Ж. Аћимовић М. Хирургија за студенте. Медицински факултет Београд, 2018. 2. Калезић Н. Иницијални третман ургентних стања у медицини-друго измењено и допуњено издање. Медицински факултет Београд, 2016. 3. Стојиљковић Ј. Здравствена нега у хирургији. Алтерс, Београд, 2014. 4. Глишић Р. Здравствена нега у хирургији 2. Цицеро, Београд, 2012. 5. Драговић М., Ургентна и ратна хирургија. Медицински факултет, Београд 6. Lewis LS, Dirksen SR, Heitkemper MM, Bucher L.: Medical surgical nursing: Assessment and management of clinical problems, 8 edition, Canada, 2011. 7. Сестринске процедуре, одабрана поглавља у књизи Nursing procedures, превод четвртог издања, Датастатус, Београд, 2010. 8. Стојиљковић Ј. Технике инструментирања. Наша књига, Београд, 2010.			
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 30	Практична настава: 60	
Методe извођења наставе Метода усменог излагања; Практична настава метода демонстрације и вежбање.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	10	Усмени испит	30
Активности на практичној настави	10	Писмени испит	20
Практични рад	10		
Колоквијуми	20		

Студијски програм: Фармација, Здравствена нега			
Назив предмета: ФАРМАКОТЕРАПИЈА			
Наставник: др Весела Б. Радоњић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан/Изборни			
Број ЕСПБ: 7			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Омогућити студентима да разумеју улогу фармацеута у решавању терапијских проблема тежих болесника, који су хоспитализовани. Развити свеобухватан и рационалан приступ проблемима очување и унапређење здравља, рано откривање и правилно лечење болести, засновано на научним истраживању. Развити тимски рад са лекарима, фармацеутским техничарима и медицинским техничарима.			
Исход предмета Познавање метода постизања рационалне употребе лекова; познавање принципа клиничке фармакокинетице; разумевање потреба и перспективе пацијената у циљу обезбеђења фармакотерапије према индивидуалним потребама пацијента. Основни принципи фармакогенетике и њена примена у циљу обезбеђења ефикасне и безбедне фармакотерапије; познавање принципа фармације засноване на доказима; познавање клиничко биохемијских параметара, основних дијагностичких метода и тестова; Познавање основних принципа фармаковигиланце у циљу спровођења безбедне фармакотерапије; познавање фармакоекономије у циљу обезбеђења рационалне фармакотерапије; познавање принципа критичке процене информација о лековима у циљу обезбеђења поузданих, јасних и разумљивих, на научним доказима заснованих информација о лековима; познавање принципа клиничког испитивања лекова и основних елемената добро дизајнираних клиничких испитивања.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Улога клиничког фармацеута у клиничком испитивању лекова критичка процена валидности клиничке студије (двострука слепост, рандомизација, „ <i>intention-to-treat</i> “ анализа); рационална примена фармакотерапије код поремећаја у гастроинтестиналном тракту, кардиоваскуларном систему (хипертензија, исхемијска болест срца, срчане аритмије, хиперлипидемија), поремећаја дисања, неуролошких и психијатријских поремећаја, инфективних болести, ендокриних поремећаја, малигнух болести, хематолошких поремећаја, поремећаја урогениталног тракта, реуматских поремећаја, бубрежних поремећаја. <i>Практична настава</i> Принципи критичке процене информација о лековима у циљу обезбеђења поузданих, јасних и разумљивих, на научним доказима заснованих информација о лековима; фармацеутска здравствена заштита – пацијент у фокусу; вежбе комуникације са пацијентом; интеракција хране и лекова; решавање проблема из праксе, развој нових услуга у јавним апотекама, фармацеутска пракса у кампањама промоције здравља и превенције болести.			
Литература 1. Угрешкић Н., уредник : Фармакотерапија за фармацеуте, друго измењено и допуњено издање, уредник, Фармацеутски факултет, 2018. 2. Угрешкић Н., уредник Фармакотерапија за фармацеуте, Фармацеутски факултет Београд, 2014. 3. С. Whittlesea-К. Hodson : Clinical pharmacy and therapeutics, Elsevier, 2019. 4. Фармакотерапијски водич 6, Агенција за лекове Београд, 2016. 5. Национални регистар лекова, Агенција за лекове и медицинска средства Србије 2020. 6. Јанковић С. уредник: Основе клиничке фармације. Интерпринт, Крагујевац, 2010. 7. Јанковић С, уредник. Фармакологија и токсикологија 3. издање. Медицински факултет, Крагујевац; 2011.			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава: 45	Практична настава: 45
Методe извођења наставе: Предавања, семинари, вежбе			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
	Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит
	активност у току предавања	10	испит
	практична настава	10	
	колоквијум-и	20	
	семинар-и	20	
			поена
			40

Студијски програми: Здравствена нега, Фармација			
Назив предмета: ИСХРАНА И ДИЈЕТИКА			
Наставник: спец. др мед. Маријана Д. Срећковић, предавач			
Статус предмета: Изборни			
Број ЕСПБ: 7			
Услов: нема предуслова			
Циљ предмета Упознавање студената са проблематиком исхране у различитим условима живота и рада. Оспособљавање за самостални рад на организацији правилне исхране. Стицање знања и вештина о режиму исхране и дијетикоја се примењује код различитих здравствених поремећаја (поремећаји метаболизма, проблеми кардиоваскуларног система, шећерне болести, гојазности поремећаји функције бубрега, гастроинтестинални поремећаји и другим патолошким стањима) и вулнерабилних категорија становништва.			
Исход предмета По завршетку овог предмета студенти ће бити оспособљени за проучавање физиолошких улога и потреба организма у енергији, хранљивим и заштитним материјама код здравих и болесних људи. Студенти ће стећи основна знања о последицама изазваним неправилном исхраном. Руковођење ризиком у припреми и расподели хране у здравственим установама.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Физиолошка улога хране, дигестивни органи и механизми варења хране. Општи принципи правилне исхране и препоруке – нутритивни стандарди, циљеви и водичи у исхрани. Енергетске потребе. Групе намирница. Макронутријенти: протеини, масти, угљени хидрати. Хидросолубилни и липосолубилни витамини: биохемија, физиолошке улоге, нутритивни извори и дневне потребе. Минерали: макроеlementи и микроelementи. Гликемијски индекс и гликемијско оптерећење. Процена степена ухрањености. Здравствена безбедност хране. Поједини правци у исхрани и дијете. Исхрана вулнерабилних категорија становништва и спортиста. Медицинска нутритивна превенција и медицинска нутритивна терапија болести недовољне исхране, гојазности, артеријске хипертензије, шећерне болести. <i>Практична настава</i> Анализирати садржаја декларације, и нутритивну и здравствену изјаву дијететског производа. Испитивање исхране и стања ухрањености (анамнеза, физикални преглед, лабораторијска испитивања, антропометријска мерења и функционална испитивања). Основе планирања индивидуалне исхране и медицинске нутритивне терапије (МНТ). Одређивање потреба у хранљивим и заштитним материјама: витамини и минерали. Прављење целодневног програма исхране и анализа. Програм дневне физичке активности.			
Литература 1. Новаковић Б и Јусуповић Ф. Исхрана и здравље. Медицински факултет у Новом Саду; 2014. 2. Васиљевић Н. Практикум из хигијене са медицинском екологијом за студенте медицине. Медицински факултет Универзитета у Београду; 2018. 3. Јорга Ј. Хигијена са медицинском екологијом. Медицински факултет Универзитета у Београду; 2014. 4. Росић М, Анђелковић И, Росић Г.: Основни принципи нутриционизма и дијететике, Београд, 2003. 5. Прибиш, В.:Нутритивне особине хране, Технолошки факултет, Нови Сад, 1999. 6. Симић, Б.:Дијететика, Наука, Београд, 1998. 7. Новаковић,Б., Миросављев, М.: Хигијена исхране, Медицински факултет у Новом Саду, 2005. 8. Јокић, Н.: Дијетална исхрана и лечење, Београд, 1996. 9. Јокић, Н.: Правилна исхрана и припремање хране, Београд, 1998. 10. Илић Удовичић, Д.: Основни принципи нутриционизма и дијететике, скрипта, ВТШСС Шабац;2014. 11. http://www.efsa.europa.eu .			
Број часова активне наставе		Теоријска настава: 45	Практична настава: 45
Методе извођења наставе Предавања, вежбе, семинарски радови, колоквијум			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активности у току предавања	5	усмени испит	30
практична настава	25		
колоквијуми	2x20		

Студијски програм: Здравствена нега	
Назив предмета: СТРУЧНА ПРАКСА –ЗН 2/2	
Наставник задужен за организацију стручне праксе: Катарина М. Ђукановић, наставник вештина	
Број ЕСПБ: 2	
Услов: Нема предуслова	
Циљ предмета Циљ стручне праксе је да студент практично примени стечена знања, кроз добро организован рад постигне виши степен професионалне самосталности и овлада сестринским вештинама за рад струковне медицинске сестре.	
Исход предмета У складу са постављеним циљевима и предвиђеним компетенцијама прате садржаје стучно апликативних предмета. Омогућавају оспособљавање студента за рад у подручју Здравствене неге у интерној медицини са интерном медицином 2 и Здравствене неге у хирургији са хирургијом 2.	
Садржај стручне праксе Стручна пракса се обавља из стручно апликативних предмета у току четвртог семестра. Студент током стручне праксе 2/2 треба да стекне знање и способност да примени одређене сестринске интервенције у процесу здравствене неге болесника. Садржај стручне праксе обухвата: Пријем интернистичког болесника на хоспитално лечење. Први контакт и комуникација са болесником. Специфичности у спровођењу здравствене неге у областима интерне медицине (пулмологија, кардиологија, ендокринологија, гастроентерологија и хепатологија, онкологија, нефрологија, алергологија и имунологија). Специфичности у извођењу дијагностичких и терапијских процедура. Документација процеса здравствене неге. Планирање и сачињавање програма и евалуација програмског рада. Специфичности неговања болесника у јединици интензивне неге-коронарна јединица, пулмолошка јединица, метаболичка јединица. Припрема болесника и асистенција при катетеризацији срца, уградња стента. Припрема болесника и материјала и асистенција при извођењу бронхоскопије и биопсије плућа. Збрињавање болесника са хипогликемијом, дијабетесном кетоацидозом и комом, тиреотоксичном кризом. Припрема болесника и асистенција при извођењу пероралне и пераналне ендоскопије. Упознавање са организацијом центра за хемодијализу, примена хемодијализе. Примена перитонеумске дијализе. Припрема пацијента за примену хемиотерапије. Упознавање студената са организационим системом Ургентног центра. Упознати студенте са протоколом и медицинском документацијом у Ургентном центру. Едуковати студенте за извођење КППР-а. Едуковати студента како да сачини план здравствене неге код пацијента у стању шока; Едуковати студента за примену интервентних мера код стања која угрожавају живот; Едуковати студента за примену мера код пацијента са краниоцеребралном повредом; Показати студенту хируршке инструменте и материјале за шавове и начин њихове примене; Едуковати студента за пружање ургентне помоћи код опекотина и примену интервентних мера код назалних фрактура и крварења; Упознати студента са специфичностима интензивне неге; Едуковати студента за праћење мониторинга у Јединици интензивне неге; Мерење цвп-а; Контрола и клемовање торакалних дренажа. Структура стручне праксе: Стручна пракса се обавља из стучно апликативних предмета Здравствена нега у интерној медицини са интерном медицином 2 и Здравствена нега у хирургији са хирургијом 2 током четвртог семестра, а једним делом се може обавити током летњих месеци. Студент обавља стручну праксу у референтним здравственим установама секундарне и терцијалне здравствене заштите са којима Академија има споразум о сарадњи.	
Број часова активне наставе	555 (255+300)
Методе извођења У реализацији стручне праксе примењују се све наставне методе у оквиру наставних предмета уз коришћење метода процеса здравствене неге. Предвиђен је и рад у малој групи, практична активност студената, демонстрација, увежбавање, креативне радионице, саветовање.	
Оцена знања (максималан број поена 100) Дневник стручне праксе и активност 50 Провера знања и вештина 50	
Студент је у обавези да води Дневник стручне праксе, који потписује и оверава сарадник/ментор и наставник. Стручна пракса се оцењује описно-«веома успешно реализовао» од 81-100 бодова, «успешно реализовао» од 51 до 80 бодова или «није реализовао» 50 бодова и мање. Оцена се даје на основу редовног присуства на стручној пракси, нивоа овладаних вештина, и на основу оцене/мишљења сарадника/ментора.	

Студијски програми: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗДРАВСТВЕНА СТАТИСТИКА			
Наставник: др Весна Р. Мишић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 6			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Овладавање елементима медицинске статистике са развојем знања за праћење новина у овој области. Оспособљавање студената за: самостално дизајнирање сестринског истраживања; реализацију истраживања; писање и усмено саопштавање резултата свог стручног рада; упознавање са етичким аспектима истраживања и публикација.			
Исход предмета Студент ће бити оспособљен да на основу података које у својој пракси прикупља и да зна да их конструише и анализира; оспособљеност студента за правилну примену медицинске статистике као и етапе статистичке методологије; поседује вештину у статистичким поступцима за обраду података истраживања; овладао је начинима интерпретације статистичких података; способан да презентује резултате истраживања и да изведе закључке до којих је дошао током истраживања у сестринској пракси; познаје структуру стручног рада; разуме појмове цитирања и навођења; познаје правила за навођење стручне литературе; оспособљен је за самосталну израду чланка за стручни часопис области сестринства у коме се износе резултати сопственог истраживања; поседује вештину усменог излагања резултата истраживања.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава:</i> Увод у медицинску статистику. Историјат и развој статистике у здравству. Значај медицинске статистике за истраживање. Значај и подела медицинске статистике. Проблеми прикупљања, проучавања и презентирања података. Истраживања здравственог система. Развој концепта. Фазе у истраживачком процесу. Приказ статистичких података-нумерички и графички. Прикупљање података, обрада података, интерпретација резултата истраживања. Избор проблема истраживања. Дефинисање теме. Дефинисање циља и задатака истраживања. Избор метода истраживања. Узорак, врсте и репрезентативност узорка. Инструменти истраживања. Етика у истраживачком раду. Теоријска упутства за израду семинарског и завршног рада. <i>Практичка настава:</i> Практична примена медицинске статистике. Примена истраживања у медицини. Фазе истраживања и њихова примена. Откривање и избор проблема истраживања за семинарски рад. Начин одабира метода и израда инструмената за истраживање. Начин и поступак груписања и сређивања података, начин интерпретације резултата истраживања. Графички приказ добијених података. На темељу узорка студент треба да оцени основне статистичке параметре, као и значајност разлике узорка и примени једноставне повезаности варијабли. Начин интерпретације резултата сестринског истраживања. Навођење литературе. Ауторство и интелектуално непоштење. Стил писања академског текста. Припрема слајд-презентације, постера и презентовање сопствених резултата истраживања. Израда семинарског рада.			
Литература 1. Грујић В., Јаковљевић Ђ.: Примена статистике у медицинским истраживањима, Медицински факултет, Нови Сад, 2015. 2. Ђурић П., Увод у научноистраживачки рад, Медицински факултет, Нови Сад, 2014. 3. Стојановић-Јовановић Б., Основи методологије истраживања у сестринству. Београд: ВЗШСС, 2015. 4. Хаџивуковић С. : Статистички методи, Универзитет у Новом Саду, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 1991. 5. Дачић М. : Статистика и информатика у здравству, ВЗШСС, Београд, 2005. 6. Ристановић Д., Дачић М. : Основи методологије научно-истраживачког рада у медицини, Веларта, Београд, 2006.			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава: 45	Практична настава: 30
Методѐ извођења наставе Предавања, аудиторне вежбе, консултације, колоквијуми, семинарски радови.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	10	Усмени испит	30
Практична настава	20		
Колоквијум 1	30		
Семинарски рад	10		

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗДРАВСТВЕНА НЕГА У ИНФЕКТОЛОГИЈИ СА ИНФЕКТИВНИМ БОЛЕСТИМА			
Наставник: др Слађана М. Павић, професор струковних студија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 5			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета СТИЦАЊЕ ЗНАЊА И ВЕШТИНА У ПРЕПОЗНАВАЊУ СИМПТОМА И ЗНАКОВА ИНФЕКТИВНИХ ОБОЉЕЊА И ОВЛАДАВАЊЕ ВЕШТИНАМА КАКО БИ СТУДЕНТ МОГАО ДА ИХ ПРИМЕНИ САМОСТАЛНО ИЛИ КАО ЧЛАН ТИМА У ЦИЉУ ПРЕВЕНЦИЈЕ ШИРЕЊА БОЛЕСТИ, ДИЈАНОСТИЧКИХ ПОСТУПАКА И ПРИМЕНЕ ПРОЦЕСА ЗДРАВСТВЕНЕ НЕГЕ.			
Исход предмета Студент ће бити оспособљен и овладати вештинама и специфичностима здравствене неге оболелих од инфективних болести кроз примену процеса здравствене неге, поштујући мере превенције и заштите према себи, болеснику и околини. Студент ће овладати стандардима спречавања интрахоспиталних инфекција, спровођења дезинфекције и стерилизације, тријаже, чистих и прљавих путева транспорта.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Специфичности здравствене неге у инфектологији. Епидемиолошке карактеристике инфективних болести. Мере превенције према болеснику (изолација и хоспитализација, организација сестринске службе на инфективном одељењу, значај правилног спровођења дезинфекције и стерилизације, пријаве заразних болести и контрола клицоноштва), и према околини (спровођење изолације – карантина, здравствени надзор, спровођење имунизације и здравствено васпитни рад са оболелим и породицом). Сестринске интервенције у потврди дијагнозе инфективних болести. Општа, симптоматска и специфична терапија оболелих од инфективних болести. Здравствена нега оболелих од инфекција ЦНС, респираторних и цревних инфекција, вирусних осипних грозница, вирусних хепатитиса, паразитарних обољења, вирусних хеморагичних грозница и посебних инфективних болести (нпр. СИДА, тетанус и сл.) Основни епидемиолошки појмови у инфектологији. Историјски значај инфективних болести. Биотероризам. Етиологија и патогенеза инфективних болести. Поступци у постављању дијагнозе (анамнеза, клинички преглед, помоћне дијагностичке методе, етиолошка дијагностика). Етиологија и патогенеза инфективних болести. Ургентна стања у инфектологији. Респираторне вирусне и бактеријске инфекције. Цревне вирусне, бактеријске и паразитарне инфекције. Инфекције узроковане протозоама. ХИВ. Тетанус. Бесило. Вирусне хеморагијске грознице. Инфекције у трудноћи. Нејасна фебрилна стања. Интрахоспиталне инфекције. Мере личне и колективне заштите од инфективних болести. <i>Практична настава</i> Организација рада инфективног одељења. Правилна тријажа и пријем инфективних болесника. Изолација болесника и организација рада у карантину. Спречавање настанка и ширења интрахоспиталних инфекција. Имунизација пацијента. Збрињавање повређених потенцијално бесном животињом. Обрада ране и спровођење заштите код уједа отровном змијом. Правилно коришћење заштите здравствених радника приликом узимања крви за лабораторијске анализе од болесника оболелих од АИДС-а и оболелих од хепатитиса. Техника узимања материјала и поштовање стандарда асепсе за бактериолошке анализе. Припрема болесника и извођење ендоскопских дијагностичких метода, лумбалне пункције и биопсије јетре.			
Литература 1. Максимовић М., Здравствена нега у инфектологији. Ауторско треће измењено и допуњено издање., Београд 2016 2. Група аутора, Инфективне болести са негом заразних болесника, Медицински факултет, Нови Сад, 2009. 3. Пелемиш М. и сарадници. Дијагностика и терапија инфективних болести. СУАХ. Београд, 2017. 4. Mandell, Douglas, and Bennett's Principles and Practice of Infectious Diseases by John E. Bennett; Raphael Dolin; Martin J. Blaser. University of South Carolina, 2019. 5. Гвозденовић Е. Атлас инфективних болести. Завод за уџбенике Београд, 2016. 6. Божић М. и сарадници;, Инфективне болести, Медицински факултет Универзитет у Београду, Београд, 2013. 7. Јанковић С, Мијовић Б, Бојанић Љ, Јандрић Љ. Епидемиологија. Наша књига, Београд 2011.			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава: 30	Практична настава: 30
Методe извођења наставе Предавања, рад у групи, консултације и семинарски рад			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	12	Усмени испит	45
Активности у току практичне настава	12		
Колоквијуми	15		
Практична провера знања	16		

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗДРАВСТВЕНА НЕГА У НЕУРОЛОГИЈИ СА НЕУРОЛОГИЈОМ			
Наставници: спец. др мед. Миле Ц. Гајић, предавач; спец. др мед. Зоран Љ. Ђурковић, предавач			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 7			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Студент ће стећи одговарајућа знања у неурологији како би био у стању да самостално или у сарадњи са члановима тима примењује стечена знања у превенцији, лечењу, нези и рехабилитацији особа са неуролошким обољењима у ванболничкој и клиничко-болничкој здравственој заштити.			
Исход предмета Студент ће бити оспособљен да примени стечена знања, вештине и практична умећа у опсервацији оболелог, као и нези, лечењу и рехабилитацији. Студент ће бити оспособљен за утврђивање потреба болесника за негом, код неуролошких обољења, методским поступцима у процесу здравствене неге.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Увод у здравствену негу у неурологији. Етиологија и класификација неуролошких обољења. Принципи неге у неурологији–сви нивои здравствене заштите; Пријем и отпуст болесника, хитан пријем; Неуролошка интензивна нега; Документација здравствене неге у неурологији; Специфичности комуникације у неурологији; Успостављање првог контакта; Утврђивање потреба за негом по процесу здравствене неге; Процена стања болесника; Постављање циљева неге; Сачињавање програма неге; Евалуација неге. Упознавање са неуролошким болестима. Значај сестринских интервенција у припреми болесника за извођење дијагностичких и терапијских процедура. Едукација болесника и чланова породице у неговању болесника у кућним условима. Основи функционалне анатомије нервног система; Корелативна неуроанатомија и функционална неурологија; Синдроми неуролошких оштећења; Дијагностичке методе у неурологији; Оштећења кранијалних живаца; Свест и поремећај свести; Епилепсије; Спавање и поремећај спавања; Краниоцеребралне повреде; Повреде кичменог стуба; Интракранијални тумори; Тумори у спиналном каналу; Цереброваскуларне болести; Болести екстрапирамидног система; Обољења нервних коренова; Обољења нервних сплетова и појединих нерава; Полинеуропатије и полинеуритиси; Запаљенске болести нервног система; Болести мишића; Демијелинизационе болести; Дегенеративне болести нервног система, Деменције; Неуролошке болести у развојном добу. <i>Практична настава</i> Основна начела неуролошке заштите. Организација савремене неуролошке службе. Тријажа неуролошких болесника, поштујући критеријуме прогресивне неге са посебним освртом на витално угрожене болеснике. Објективна процена стања свести поштујући стандардизовану Глазгов кома скалу. Специфичности неге неуролошких болесника; Успостављање првог контакта са неуролошким болесником; Опсервација и процена стања моторних функција. Превенција и нега декубитуса. Вођење документације процеса здравствене неге; Учесће у визити; Утврђивање потреба за негом; Примена дијагностичких и терапијских процедура.			
Литература 1. Костић В.: Неурологија, Медицински факултет, Београд, 2015. 2. Максимовић М. : Здравствена нега у неурологији, ВЗШСС, Београд, 2009. 3. Коњикушић В. Коцев Н.:Здравствена нега у процесу рехабилитације, Чигоја, Београд,2005. 4. Левић З.: Основи савремене неурологије, Завод за уџбенике, Београд, 2005.			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава:	45
		Практична настава:	45
Методe извођења наставе Предавање са дискусијом, демонстрација, увежбавање,индивидуални рад, групни рад			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе		поена	Завршни испит
Активности у току предавања		10	Усмени испит
Практична настава		10	
Колоквијум		30	
Провера практичних активности		20	
			30

Студијски програми: Здравствена нега, Фармација			
Назив предмета: МЕНАЦМЕНТ У ЗДРАВСТВУ			
Наставник: др Весела Б. Радоњић, професор струковних студија			
Статус предмета: Изборни			
Број ЕСПБ: 7			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Стицање теоријских знања за примену менаџмент програма у здравственим организацијама и регионима здравствене заштите.			
Исход предмета Студенти ће бити оспособљени за колаборативни и кооперативни рад у професионалном тиму где су струковне сестре интегрални и неопходни чланови. Уочавање проблема, анализа и начин решавања проблема, процес руковођења у складу са уважавањем стечених знања и вештина из области менаџмента у здравству.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Теорије организације. Дефинисање сестринског менаџмента. Здравствени систем и здравствена заштита. Развој хуманих ресурса. Планирање: сврха и природа планирања; Врсте планова; Кораци у планирању; Циљеви; Стратегије и Политике; Доношење одлука. Организовање:Формална и неформална организација; Елементи организације; Структура и процес организовања;Организациона клима и култура. Менаџмент: Управљање и руковођење. Управљање људским ресурсима: Руковођење. Мотивација. Одлучивање; Комуникација. Контрола: управљање квалитетом, контролисање и методе контроле. Оцењивање резултата. <i>Практична настава</i> Студије случајева, презентација семинарских радова.			
Литература 1. Маринковић Љ.:Менаџмент у здравственим организацијама–друго издање, Принцепс,Београд, 2011. 2. МиловићЉ., Организација здравствене неге са менаџментом, Научна КМД2003. 3. СтојиљковићМ., ЦвијановићД., ВојновићБ., Менаџмент задовољством и мотивацијом у здравственим установама, Институт за економику пољопривреде, Београд 2013. 4. Russell C. Swansburg-Management and leadership for nurse managers, Jones and Bartlett Publishers Boston London Singapore 5. Кастратовић, Е.:Увод у менаџмент, ФДС,Београд, 2006. 7. Митровић С., МеловићБ., Принципи савременог менаџмента, ФТН НовиСад, 2013. 8. Мићовић П.: Здравствени менаџмент: менаџмент здравственог система и здравствених установа. Сека, Београд , 2008. 9. Вишњић А.: Основе модерног здравственог менаџмента. Галаксија, Ниш, 2015.			
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 45		Практична настава: 30
Методe извођења наставе Предавања, колоквијум, семинарски рад и консултације (индивидуалан рад).			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	10	Испит	30
Практична настава	25		
Колоквијум-и	25		
Семинарски рад	10		

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗАШТИТА ОД ЗРАЧЕЊА У МЕДИЦИНИ			
Наставник: др Лука Ненадовић, професор струковних студија			
Статус предмета: Изборни			
Број ЕСПБ: 7			
Услов: положен предмет Основи биофизике и радиологије			
Циљ предмета Стицање основних знања о штетностима и заштити од јонизујућег зрачења. Упознавање са основним дозиметријским величинама и њиховим јединицама. Упознавање са штетним ефектима јонизујућег зрачења на људски организам и начинима заштите у медицини од истог.			
Исход предмета Студент ће стећи основна знања о заштити од јонизујућег зрачења, основне принципе дозиметрије и биће упознат о деловању јонизујућег зрачења на људски организам. Имаће развијену свест о потенцијалном ризику од изложености јонизујућем зрачењу. Студент ће стећи знања о врстама и начинима заштите од зрачења у медицинској дијагностици и терапији, те ће стечена знања бити способан да примени у пракси.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Јонизујуће зрачење (Историјат открића јонизујућег зрачења. Радиоактивност. Рендгенско зрачење.) Корист и ризик од излагања јонизујућем зрачењу. Радиоизотопи и њихова примена у медицини. Интеракција јонизујућег зрачења са материјом (Интеракција фотона. Интеракција неутрона. Пролаз наелектрисаних честица кроз материју). Атенуациони коефицијент. Полудебљина апсорпције. Основне дозиметријске величине и њихове јединице. Мерења апсорбоване дозе. Експозициона доза и њено мерење. Керма. Одређивање апсорбоване дозе током експозиције (Апсорбована доза у ваздуху. Апсорбована доза у различитим материјалима). Дозиметрија у заштити од зрачења. (Еквивалентна доза. Фактор квалитета. Ефективна еквивалентна доза.) Колективна доза зрачења. Медицинска превентива заштите од зрачења. Активна и пасивна заштита од јонизујућег зрачења. Заштитне кецеље и баријере. Заштита од примарног и секундарног зрачења. Заштита при појединачним дијагностичким процедурама (графија, скопија (за све органе), ПЕТ/ЦТ). Заштита у нуклеарној медицини. Радиорезистентност и радиосензитивност ткива у људском организму. Детерминистички и стохастички ефекти јонизујућег зрачења. Кумулативни ефекти. Директни и индиректни ефекти јонизујућег зрачења. Органи и организације за заштиту од јонизујућег зрачења. <i>Практична настава</i> Процена доза зрачења у реалним проблемима. Дозиметријска контрола извора јонизујућег зрачења. Заштита од јонизујућег зрачења пацијената и професионално изложених лица. Посета одељењу радиологије у оквиру наставне базе. Израда семинарских радова.			
Литература 1. Лазарев С, Основи биофизике и радиологије са практикумом, ВТШ, Шабац, 2015. 2. Антовић И, Антовић Н., Утицај зрачења на биолошке системе, Академска књига, Подгорица, Нови Сад, 2017. 3. Тодоровић Н, Дозиметрија и заштита од зрачења-скрипта, ПМФ Нови Сад, 2009. 4. Томић Н, Ризици и заштита од јонизујућег зрачења, Задужбина Андрејевић, 2009. 5. Крмар М, Увод у нуклеарну физику, ПМФ Нови Сад, 2013. 6. Јовановић Т, Пауновић К, Основи радиолошке заштите, Београд, 2005.			
Број часова активне наставе		Теоријска настава:45	Практична настава: 30
Методe извођења наставе Настава се изводи кроз предавања и аудиторне вежбе, уз активно учешће студената. Извођење наставе уз савремена дидактична средства. Израда студентских семинарских радова и њихово презентовање.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	10	усмени испит	30
практична настава	10		
колоквијуми	2x15		
семинар	20		

Студијски програм: Здравствена нега	
Назив предмета: СТРУЧНА ПРАКСА ЗН-3/1	
Наставник задужен за организацију стручне праксе: спец. др мед. Миле Ц. Гајић, предавач	
Број ЕСПБ: 2	
Услов: Реализована стручна пракса: 1/1,1/2,2/1,2/2	
Циљ предмета Стручна пракса има за циљ да унапреди способност студента за успешну практичну примену стручних и научних сазнања из области здравствене неге.	
Исход предмета У складу са постављеним циљевима и предвиђеним компетенцијама прати садржај стручно апликативних предмета.Омогућава оспособљавање студента за рад у подручју здравствене неге у инфектологији из здравствене неге у неурологији.	
Садржај стручне праксе Стручна пракса се обавља из стручно клиничко апликативних предмета у току петог семестра. Студент током стручне праксе 3/1 треба да практично примени досадашња усвојена знања и вештине, као и да прошири и стекне нова знања и овлада вештинама извођења одређених сестринских интервенција у процесу здравствене неге болесника у инфектологији и неурологији. Стручна пракса обухвата следеће садржаје: Структура стручне праксе: Правилна тријажа и пријем инфективних болесника. Изолација болесника и организација рада у карантину. Спречавање настанка и ширења интрахоспиталних инфекција (правилна тријажа одлагање и транспорт инфективног отпада, правилно прање руку и кориштења дезинфекционих средстава). Поступак и имунизација пацијента повређених потенцијално бесном животињом. Обрада ране и спровођење заштите код уједа отровном змијом. Правилно кориштење заштите здравствених радника приликом узимања крви за лабораторијске анализе од болесника оболелих од АИДС-а и оболелих од хепатитиса. Техника узимања материјала и поштовање стандарда асепсе за бактериолошке анализе. Припрема болесника и извођење ендоскопских дијагностичких метода, лумбалне пункције и биопсије јетре. Основна начела неуролошке заштите. Организација савремене неуролошке службе. Тријажа неуролошких болесника, поштујући критеријуме прогресивне неге са посебним освртом на витално угрожене болеснике. Објективна процена стања свести поштујући стандардизовану Глазгов кома скалу. Специфичности неге неуролошких болесника. Успостављање првог контакта са неуролошким болесником. Опсервација и процена стања моторних функција. Превенција и нега декубитуса. Вођење документације процеса здравствене неге. Учешће у визити. Утврђивање потреба за негом. Примена дијагностичких и терапијских процедура. Стручна пракса се обавља из стручно клиничко апликативних предмета. Предмети у оквиру којих је стручна пракса организована су: Здравствена нега у инфектологији са инфективним болестима и Здравствена нега у неурологији. Студент обавља стручну праксу у референтним здравственим установама секундарне и терцијарне здравствене заштите са којима Академија има споразум о сарадњи.	
Број часова активне наставе	300
Методe извођења У реализацији стручне праксе примењују се све наставне методе у оквиру наставних предмета уз кориштење метода процеса здравствене неге. Предвиђен је и рад у малој групи, практична активност студената, демонстрација, увежбавање, креативне радионице, саветовање.	
Оцена знања (максималан број поена 100) Дневник стручне праксе и активност 50 Провера знања и вештина 50	
Студент је у обавези да води Дневник стручне праксе, који потписује и оверава сарадник/ментор и наставник. Стручна пракса се оцењује описно-«веома успешно реализовао» од 81-100 бодова, «успешно реализовао» од 51 до 80 бодова или «није реализовао» 50 бодова и мање. Оцена се даје на основу редовног присуства на стручној пракси, нивоа овладаних вештина, и на основу оцене/мишљења сарадника/ментора	

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗДРАВСТВЕНА НЕГА У ПЕДИЈАТРИЈИ СА ПЕДИЈАТРИЈОМ			
Наставник: спец. др. мед. Зора Ж. Ранковић, предавач			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 6			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Студент ће стећи знање о превенцији обољевања, препознавању симптома у педијатрији, методама испитивања, лечења и сагледавања потреба за здравственом негом детета.			
Исход предмета Студент ће овладати вештинама у области здравствене неге у педијатрији. Студент ће бити оспособљен за дијагностичке и терапијске процедуре и негу детета у амбулантним и хоспиталним условима.			
Садржај предмета			
<i>Теоријска настава</i> Елементи система здравствене заштите деце. Савремени концепт здравља. Природна и вештачка исхрана. Нега болесног детета. Специфичности здравствене неге превременорођеног детета. Управљање ризиком у примени терапије. Здравствена нега деце са болестима: респираторног, кардиоваскуларног, гастроинтестиналног, неуролошког, бубрежног, уринарног и ендокриног система. Увод и дефиниција педијатрије. Историјат педијатријске науке и заштите мајке и детета. Социјално педијатријски проблеми: наталитет, репродукција становништва, морталитет, стопа морталитета, витални индекс, природни прираштај. Морталитет одојчади, мале деце, и деце предшколског узраста. Периодизација дечијег узраста. Превенција морбидитета и морталитета. Растење и развој кроз периоде: интраутерини, постнатални. Фактори раста и развоја у трудноћи и постнаталном периоду. Пренатална заштита: саветовалишта за труднице, високоризична трудноћа, методе идентификације плода високог ризика. Превенција превременог порођаја. Особине здравог новорођенчета. Прилагођавање на спољну средину, физиолошке и патолошке појаве. Превремено рођено новорођенче. Дете мале тежине за узраст, дефиниција, карактеристике, начини спречавања. Вода, електролити, ацидобазна равнотежа, дехидрација, рехидрација, хиперхидрација, едеми. Исхрана, основни састојци хране, поремећај исхране, хиповитаминозе, рахитис, дистрофија, атрофија, квашиоркор, гојазност. Артеросклероза. Парентерална исхрана. Обољења дигестивног тракта код деце. Алергијске болести у дечијем узрасту. Обољења респираторног тракта. Обољења кардиоваскуларног система. Реуматске болести. Обољења ендокриних жлезда. Обољења централногнервног система. Обољења јетре. Крвне болести у детињству. Обољења урогениталног тракта. Цревни паразити. Кожене болести детињства. Ургентна стања у педијатрији. Конгениталнемалформације. Урођени поремећаји метаболизма. Несретни случајеви и тровања.			
<i>Практична настава</i> Упознавање са установама за здравствену заштиту деце. Вербалном и невербалном комуникацијом створити код детета атмосферу поверења и сарадње. Параметри раста, нега здравог детета. Третман детета у хоспиталним условима. Улога и одговорност сестре у педијатријском одељењу интензивне неге. Транспорт, пријем и нега витално угроженог детета. Нега новорођенчета у инкубатору. План неге дехидрираног детета и детета са поремећеном разменом гасова. Неинванзивни и инванзивни мониторинг деце са урођеним срчаним манама. План неге деце са испољеним знацима и симптомима везаним за хемотерапију. Неговање деце са хемофилијом и болестима крви. Сестринске интервенције у нези и лечењу компликација повезаних са инсулинском терапијом. Нега коматозног болесника. Обука родитеља у контроли болести у кућним условима. Посебности соматопсихичке реакције детета на болест и реакције његове уже породице.			
Литература			
1. Група аутора, Педијатрија за студенте медицине, Медицински факултет, Нови Сад, 2015.			
2. Маринковић, Љ.: Здравствена нега у педијатрији; Г. А. Д., Београд, 2007.			
3. Живановић, В.: Заштита здравља жене и детета; ауторско издање; Типо штампа; Београд, 2009.			
4. Барјактаревић Ж, Церовић Б. Педијарија. Уџбеник за студенте Високе здравствене школе струковних студија. Завод за уџбенике, Београд 2010.			
5. Стојмировић Е. и сар.: Педијатрија, Научна књига, 1991.			
6. Филиповић Д.: Дечија гастроентерологија, Научна књига, Београд, 2001.			
Број часова активне наставе	Теоријска настава: 30	Практична настава: 60	
Методe извођења наставе Предавање, вежбе, консултације			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	10	Усмени испит	30
Практична настава	25		
Колоквијуми	25		
Семинари	10		

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗДРАВСТВЕНА НЕГА У ГИНЕКОЛОГИЈИ И АКУШЕРСТВУ СА ГИНЕКОЛОГИЈОМ			
Наставник: спец. др мед. Владимир С. Иветић, предавач			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 6			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета СТИЦАЊЕ ЗНАЊА И ВЕШТИНА И ОСПОСОБЉАВАЊЕ СТУДЕНАТА ЗА РАД У СВИМ НИВОИМА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ЖЕНА. ФОРМИРАЊЕ МОРАЛНОГ ЛИКА СТРУКОВНЕ МЕДИЦИНСКЕ СЕСТРЕ ЗА РАД У ОБЛАСТИ ЗДРАВСТВЕНЕ НЕГЕ У ГИНЕКОЛОГИЈИ И АКУШЕРСТВУ.			
Исход предмета Студент ће овладати вештинама и техникама неговања, оспособиће се за самосталне активности у раду на свим нивоима здравствене заштите и изградити осећање за одговорност и очување репродуктивног здравља жена. Студент ће бити у стању да примењује стечена знања у оквиру превенције обољења и препознавања патолошких стања.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Карактеристике репродуктивних органа жене. Хормони у гинекологији. Физиологија полних органа жене. Малформације женских полних органа. Положај унутрашњих полних органа жене. Повреде и обољења женских полних органа. Бенигни тумори у гинекологији. Малигни тумори у гинекологији. Оперативни захвати у гинекологији. Репродукција. Физиологија репродукције. Оплођење и трудноћа. Физиологија трудноће. Патолошка стања током трудноће. Побачаји. Крвављење у трудноћи и порођају. Акушерске операције. Порођај. Патолошка стања током порођаја и пуерперијума. Специфичности организације рада сестринске службе у здравственој заштити жена. Превенција инфламаторних обољења гениталних органа жене. Организација рада у саветовалишту за превенцију малигну обољења репродуктивних органа жене. Организација саветовалишта за планирање породице. Организација и рад у саветовалишту за брачну неплодност. Генетско саветовалиште. Саветовалиште за труднице. Превенција болести у вези са трудноћом. Превенција спонтаних и намерних побачаја. Преоперативна припрема жене. Карактеристике здравствене неге оперисаних жена и мерепревенције. Праћење трудноће. Трудноћа високог ризика. Пренатална дијагностика. Пријем породице у породилиште. Контрола породице. Неговање новорођенчета у порођајној сали. Здравствена нега породице са акушерским операцијама. Нега бабињаре, промоција дојења, припрема за отпуст. <i>Практична настава</i> Припрема жене за преглед и дијагностичке процедуре за време дијагностичких и инструменталних захвата; комуникација са болесником-смирујући страх од непознатог. Вежбе у операционој сали, породилишту, интензивној нези у циљу овладавања садржаја рада из домена рада сестре у области здравствене неге у гинекологији и акушерству. Показати студенту организацију рада сестринске гинеколошке службе; Саветовалишта за труднице; преоперативну припрему и постоперативну негу жена; пријем и третман породице; негу новорођенчета и бабињаре; промоцију дојења; припрему за отпуст и отпуст мајке и новорођенчета.			
Литература 1. Група аутора, Гинекологија, Медицински факултет, Нови Сад, 2015. 2. Живановић В.: Здравствена нега у гинекологији и акушерству; Типо штампа, Београд, 2016. 3. Чолаковић Б., Гинекологија и акушерство са здравственом негом за студенте високе медицинске школе, Медицински факултет Подгорица, 2013. 4. Живановић В.: Заштита здравља жене и детета; ауторско издање; Типо штампа; Београд, 2009. 5. Младеновић, Д. и сарад.: Гинекологија и акушерство; Завод за уџбенике; Бгд, 2008 6. Живановић Ж.: Увод у породиљство, Елит Медика, Београд, 2004. 7. Шћекић М.: Пренатална дијагностика наследних обољења применом савремених метода медицинске генетике, Сквер, Крагујевац, 2005			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава: 45	Практична настава: 45
Методe извођења наставе Предавања, вежбе, консултације, самосталан рад студента, семинарски рад.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе		поена	Завршни испит
Активности у току предавања		10	Усмени испит
Практична настава		20	
Колоквијуми		30	
Семинари		10	
			поена
			30

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗДРАВСТВЕНА НЕГА У ПРИМАРНОЈ ЗДРАВСТВЕНОЈ ЗАШТИТИ			
Наставник: спец. др мед. Маријана Д. Срећковић, предавач			
Статус предмета: Изборни			
Број ЕСПБ: 6			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Упознавање студената са специфичностима здравствене неге у примарној здравственој заштити и породици. Организација примарне здравствене заштите и кућног лечења и неге. Улога превентивног и тимског рада у примарној здравственој заштити и породичној медицини.			
Исход предмета По завршетку наставе студент мора да зна организацију рада примарне здравствене заштите дома здравља и примену здравствене неге у општој медицини, педијатрији, гинекологији, патронажној, теренској и служби кућног лечења. Студент мора да савлада технику пријема болесника, сестринске дијагнозе, тријаже и збрињавање пацијената у амбуланти примарне здравствене заштите. Прикаже рад патронажне сестре и профил и задатке породичне медицинске сестре, као и здравствену, социјалну и психолошку негу у кућним условима. Тимски рад у породичној медицини, повезивање са секундарном и терцијалном здравственом заштитом као и свим субјектима у друштвеној заједници који могу да допринесу унапређењу здравља оболелих и њихових породица.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Процене здравља и болести код појединца, породице и заједнице у циљу мултидимензионалне процене здравственог стања као основ за планирање примарне здравствене неге. Дом здравља, карактеристика примарне здравствене заштите, превенција и нивои превенције. Основне методе рада медицинских сестара у службама примарне здравствене заштите. Најчешће дијагностичке и терапијске процедуре медицинске сестре у службама примарне здравствене заштите. Здравствена нега у породици.Здравствена нега у кући. Служба кућног лечења и теренска служба. Поливалентна патронажна служба; Календара јавног здравља; Здравствено васпитање. Улога струковне медицинске сестра у здравственој заштити мале деце, деце предшколског и млађег школског узраста, адолесцената и младих.Улога струковне медицинске сестра у здравственој заштити жена у вези са планирањем породице, трудноћом, порођајем и материнством. Улога струковне медицинске сестра у здравственој заштити у геронтолошком добу. Улога струковне медицинске сестра у превенцији масовних незаразних болести; Значај раног откривања малигнух болести (screening) дебелог црева, дојке и грлића материце. Улога струковне медицинске сестра у превенцији болести зависности. <i>Практична настава:</i> Пријем болесника, сестринске дијагнозе, тријаже и збрињавање пацијената у амбуланти примарне здравствене заштите; Садржај рада струковне медицинске сестре и опрема за рад у служби за здравствену заштиту одраслог становништва; Садржај рада струковне медицинске сестре и опрема за рад у служби кућног лечења и здравствене неге; Садржај рада струковне медицинске сестре и опрема за рад у служби деље здравствене заштите; Садржај рада струковне медицинске сестре и опрема за рад у служби здравствене заштите жена; Садржај рада струковне медицинске сестре и опрема за рад у служби медицине рада; Практичан приказ заједнице, упознавање са радом службе поливалентне патронаже; Упознавање са радом Развојног саветовалишта и школе за родитељство; Припрема за одлазак у патронажну посету код различитих популационих група; Упознавање са радом Завода за геронтологију и нега лица преко 65 година; Упознавање са радом Caritas-а као органозације која се бави пружањем помоћи у редовним и ванредним ситуацијама, заговарача за реформу заштите менталног здравља и процеса деинституционализације, промотера социјалног предузетништва; Сестринске интервенције подучавања у примарној здравственој заштити и породици (примена здравствено-васпитних метода); Промоција здравих стилова живота у основним школама (вршњачка едукација).			
Литература: 1. Бојковић Н.: Здравствена нега у примарној здравственој заштити, Кодеф, Београд, 2002. 2. Карић С. Телесни развој и здравствено васпитање. Шабац; 2013. 3. Стаменовић М., Здравствено васпитање, Висока медицинска школа Ћуприја, 2013. 4. Кекуш Д.: Здравствено васпитање, ауторско издање, Београд, 2009. 5. Градски завод за заштиту здравља: Водич добре праксе за рад у Поливалентној патронажној служби, Уницеф, Београд, 2004. 6. Тричковић Д. Стручно-методолошко упутство за спровођење Уредбе о Националном програму здравствене заштите жена, деце и омладине. Институт за здравствену заштиту мајке и детета Србије „Др Вукан Чупић”. Штампа „Планета принт“, Београд; 2010. 7. Дуганџија Т. Онколошка епидемиологија. Нови Сад: Медицински факултет; 2018. 8. Уредбом о Националном програму здравствене заштите жена, деце и омладине (Сл. Гласник РС бр. 28/09).			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава: 45	Практична настава: 45
Методe извођења наставe Предавања, вежбе, семинарски радови, практични радови,консултације.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе		поена	Завршни испит
Активности у току предавања		10	Усмени испит
Активности на вежбама		10	
Практичан рад		20	
Колоквијуми		20	
Семинарски рад		10	

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗДРАВСТВЕНА НЕГА У ПСИХИЈАТРИЈИ СА ПСИХИЈАТРИЈОМ			
Наставници: спец. др. мед. Миле Ц. Гајић, предавач; мр Зоран В. Јовановић, предавач			
Статус предмета: Изборни			
Број ЕСПБ: 6			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Студент ће стећи знања из области здравствене неге у психијатрији у разумевању психичких процеса, препознавању психопатолошких реакција као и у превенцији менталних поремећаја.			
Исходпредмета Студент ће бити оспособљен да примени стечена знања, вештине и практична умећа у опсервацији оболелог као и нези, лечењу и рехабилитацији. Студент ће бити оспособљен за утврђивање потреба болесника за негом, методским поступцима у процесу здравствене неге.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Увод у здравствену негу у психијатрији. Психодинамски приступ у психијатрији. Социодинамски приступ у психијатрији. Принципи неге у психијатрији—сви нивои здравствене заштите; Етиологија и класификација менталних поремећаја. Психичке функције—психопатологија; Неуротски поремећаји; Психозе; Психосоматске болести; Психосоматски приступ у медицини и здравственој нези; Пријем и отпуст болесника, хитан пријем; принудни пријем и принудно лечење; Документација у здравственој нези; Специфичности комуникације у психијатрији; Успостављање првог контакта; Утврђивање потреба за негом по процесу здравствене неге; Психотерапија, фармакотерапија и социотерапија. Теорије личности; Психичке функције личности; Интегративни приступ менталном функционисању; Шизофренија; Поремећај личности; Органски и мождани психосиндроми; Болести зависности – алкохолизам, наркоманија. <i>Практична настава</i> Основна начела психијатријске заштите. Организација савремене психијатријске заштите. Типови психијатријских установа (диспанзер, саветовалиште, психијатријско одељење, дневна болница). Обилазак организационих јединица у психијатријској установи. Специфичности неге психијатријских болесника, савремене приступ; Успостављање првог контакта са психијатријским болесником; Сестрински интервју, Вођење документације процеса здравствене неге; Учешће у визити; Утврђивање потреба за негом; Примена терапијских процедура—психотерапија и социотерапија. Правилна тријажа психијатријских болесника, поштујући критеријуме прогресивне неге, са посебним освртом на витално угрожене психијатријске болеснике.			
Литература 1. Група аутора, Психијатрија, уџбеник за студенте медицине, Медицински факултет, Нови Сад, 2014 2. Марић Ј.: Клиничка психијатрија, Барекс, Београд, 2004. 3. Коњикушић В. Коцев Н.: Здравствена нега у процесу рехабилитације, уџбеник за студенте Високе здравствене школе струковних студија, принт Чигоја Београд, 2005. 4. Кекуш Д.: Практикум из психијатрије са негом, уџбеник, Издање 2, аутор. Београд, 2009. 5. Симоновић П.: Депресије, Завод за уџбенике, Београд, 2011. 6. Каличанин П.: Бихејвиорална терапија, Завод за уџбенике, Београд, 2006			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава:	45
		Практична настава:	45
Методе извођења наставе Предавање са дискусијом, демонстрација, увежбавање, индивидуални рад, групни рад			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе		поена	Завршни испит
Активности у току предавања		10	Усмени испит
Практична настава		10	
Семинарски рад		10	
Колоквијум		20	
Провера практичних активности		20	

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ПАЛИЈАТИВНА ЗДРАВСТВЕНА НЕГА			
Наставник: др Зора Б. Наумовић, професор струковних студија			
Статус предмета: Изборни			
Број ЕСПБ: 5			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Студент ће стећи знање и упознати се са основама палијативне неге са посебним освртом на онколошке болеснике, начином лечења, компликацијама које настају из различитих облика лечења, организацијом здравствене неге онколошких јединица усмерени према облицима лечења.			
Исход предмета Студент ће овладати основама палијативне неге и палијативног збрињавања. Изборни предмет је највише усмерен ка практичној примени стечених знања о здравственој нези болесника, са посебним освртима на компликације које се јављају током различитих процедура у палијативном збрињавању болесника.			
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Историјски осврт на палијативно збрињавање – хосписи. Развој палијативног збрињавања, принципи палијативног збрињавања са посебним освртом на етичке принципе палијативног збрињавања. Тим за палијативно збрињавање: мултидисциплинарни и интердисциплинарни. Стандарди палијативне здравствене неге. Постављање алгорита неге декубитуса, стоме, коже и слузокоже и осталих хируршких процедура кроз сестринске процедуре. Алгоритам припреме давања и заштите од антинеопластичних лекова. Савладавање радиотерапијских процедура и организација здравствене неге током ирадијације болесника. Савладавање рехабилитационих процедура. Упознавање и савладавање примене компјутерског система у административним сестринским процедурама. <i>Практична настава</i> Упознавање студената са организацијом здравствене неге рада хируршких, радиотерапијских и интернистичких јединица. Посебна пажња се посвећује упознавању студената са начином чувања, припреме, растварања хемиотерапеутика, провере болесника, праве дозе, путем и временом апликације истих. Упознавање и практична примена у случају екстравазације, односно компликације током давања лека. Упознавање са правилником о безбедном руковању цитостатичима, зрачењем и сл. Такође, пажња се посвећује посебним облицима рехабилитације, психо-социолошком стању болесника и породице. Поред упознавања неге болесника студент се упућује и у административне процедуре које су везане за сестрински део посла, као са информационалним системом обраде болесника. Нега болесника у терминалној фази болести. Припрема и нега хируршко-онколошког болесника. Припрема и нега болесника током озрачивања. Припрема и апликација антинеопластичних лекова. Примена ране и касне рехабилитације. Нега болесника у интезивној јединици. Припрема и нега болесника током аутологне трансплантације периферне матичне ћелије. Основни принципи организације здравствене неге онколошког болесника.			
Литература 1. Глишић Р.: Здравствена нега у Хирургији, поглавље Палијативна нега, Цицерио, Београд, 2011. 2. Бошковић С.: Здравствена нега у Онкологији, пог.– Палијативно збрињавање, Финграф, Бгд, 2012. 3. Група аутора, Основи онкологије и палијативна нега онколошких болесника, Медицински факултет, Нови Сад, 2008. 4. Палијативна медицина, приручник за студенте медицине, Медицински факултет, Београд, 2012. 5. Група аутора Института за онкологију Војводине. Главни уредник Јовановић Д.: Основи онкологије и палијативна нега, Медицински факултет у Новом Саду, 2008. 6. Vincent T. de Vita: Cancer Principles and Practice of Oncology 7 издање Lippincott. 7. Ely J, Milićević N., Downing J., Haraldsdottir E.: Приручник за студенте из предмета палијативна медицина, Пројекат “Razvoj paliјativnog zbrinjavanja u Srbiji”. EuropeAid/129769/C/SER/RS, avgust 2012. 8. Guldin M.-B., Murphy I., Keegan O., Monroe B, Lacasta Reverte M.A. and Benke I. Bereaveent care provision in Europe: a survey by the EAPC Bereavement Care Taskforce. EUROPEAN JOURNAL OF PALLIATIVE CARE, 2015, 22(4). 9. Stephen R. Connor et all. Global Atlas of Palliative Care at the End of Life. WHO, 2014. 10. Thomas Sitte: Saveti za negu- Paliјativno zbrinjavanje. Nemačka paliјativna fondacija (XV izdanje). Fulda, 2016. 11. Šaponjski J. Sestrinske kompetencije u rehabilitaciji starih i timu za paliјativnu negu. Sestrinska reč. 2015;19(71):15-7.			
Број часова	активне наставе	Теоријска настава: 30	Практична настава: 30
Методе извођења наставе Предавања, вежбе, семинарски радови, колоквијум			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	10	Усмени испит	30
Практична настава	10		
Семинарски рад	10		
Колоквијум	20		
Провера практичних активности	20		

Студијски програм: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗДРАВСТВЕНА НЕГА СТАРИХ			
Наставник: др Зора Б. Наумовић, професор струковних студија; спец. др мед. Зоран Љ. Турковић, предавач			
Статус предмета: Изборни			
Број ЕСПБ: 5			
Услов: Нема предуслова			
Циљ предмета Стицање знања о специфичностима здравствене неге старих особа и сагледавање потреба за здравственом негом и потреба за здравственом негом. Стицање знања за рад у тиму за здравствену негу старих у хоспиталним и ванхоспиталним установама.			
Исход предмета Студенти ће бити оспособљени и имати усвојена знања о специфичностима здравствене неге старих (сагледавање потреба, комуникација, рад са породицом остареле особе).			
Садржај предмета			
<i>Теоријска настава</i>			
Теорије старења, специфичности дефинисања старења, здравствених проблема, болести у старости, превенција компликација, лечење, неговање и рехабилитација. Категоризација неге, терапијске процедуре, специфичности комуникације. Палијативна нега и рад са породицом. Начин збрињавања старих. Болести срца и крвних судова. Болести плућа, болести ендокриног система. Онкологија, хематологија, нефрологија, гастроентерологија и хепатологија, неуролошке болести, психијатријске болести, инфективна обољења старих, уролошке болести, трауматологија код старих, гинекологија. Теме садрже основе патогенезе, клиничке слике, лечења и неге у геријатрији. Рехабилитација и телесна активност старих особа – тема садржи основе раног рехабилитационог третмана и значај физичке активности код старих.			
<i>Практична настава</i>			
Процена услова за негу у кући. Сарадња са центрима за социјални рад. Посета клубу за стара лица. Демонстрирање поступака неге у кући. Едукација породице за негу. Припрема и смештај старе особе за смештај у дом. Примена поступака здравствене неге у решавању општих и специфичних проблема. Обука посете и породице старих-припрема за повратак кући. Упознавање са организацијом рада установа за збрињавање старих. Практична примена тестова (Кацов индекс за превенцију пада, Нортонова и Браденова скала за оцену ризика од појаве декубитуса и др.). Упознавање са социјалном заштитом старих. Тријажа болесника са болестима ендокриног система, планирање процеса здравствене неге уз планирање хигијенско дијететских мера у контроли дијабетеса и превенцији компликација шећерне болести. Тријажа болесника са болестима срца и крвних судова уз посебан осврт на акутни коронарни синдром. План здравствене неге, тријажа и нега болесника са хроничном опструктивном болести плућа, нега болесника код пнеумонија, болничке и ванболничке пнеумоније, хипостатске пнеумоније. Посебна пажња је посвећена палијативној нези. Нега болесника и планирање процеса здравствене неге код хематолошких болесника. Припрема болесника и план здравствене неге за болеснике на хемодијализи. Тријажа, планирање процеса здравствене неге, нега болесника са крварењима из дигестивног тракта. Тријажа, планирање процеса здравствене неге уз посебан осврт на негу болесника са цереброваскуларниминзултом. Тријажа, планирање процеса здравствене неге уз посебан осврт на негу болесника са деменцијом. Превенција интрахоспиталног ширења инфекција, мере превенције у условима боравка у домовима за старе. Нега болесника са сталним уринарним катетером. Трауме код геријатријских болесника, падови, протезе, план процеса здравствене неге. План раног рехабилитационог третмана, рехабилитација у кућним условима, значај физичке активности. Примена теста функционалне способности.			
Литература			
1. Шаренац, Д.: Здравствена нега старих, Лицеј, Београд, 2009.			
2. Кулић Љ., Здравствена нега у геријатрији, Висока медицинска школа Београд, 2012.			
3. Милосављевић Н.: Геронтологија, Центар за превент. рад и едукац. делатност у здравству, Н.Сад, 1993.			
4. Кекуш Д.: Комуникације у професионалној пракси здравствених радника, Београд, 2003.			
5. Вукадинов Ј., Геријатрија и нега старих особа, Медицински факултет, Нови Сад, 2006.			
6. Давидовић М., Нилошевић Д. П., Медицинска геронтологија, Београд, 2007.			
7. ЕАМА – Европска академија за старење, Препоруке за Геријатријску фармакотерапију.			
8. Resnick NM. Gerijatrijska medicina U: Harisonova knjiga načela interne medicine. I, Bard-Fin&Romanov 2004;36-46.			
9. Живановић С. Полипрагмазија код старих. Стручни рад уже специјализације из Геронтологије. Медицински Факултет у Београду, 2005.			
10. Галић С., Томасовић Н., Мрчела и сур. Приручник из геронтологије, геријатрије и психологије старијих особа - психологије старења. Медицинска школа Осигејек, 2013.			
11. New York, Oxford Handbook of Clinical Skills in Adult Nursing, 2009.			
12. New York, Oxford Handbook of Palliative Care, 2009.			
Број часова активне наставе	Теоријска настава:30	Практична настава:30	
Методe извођења наставe Предавања, вежбе, практични рад, семинарски рад, консултације.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Активности у току предавања	10	Усмени испит	30
Практична настава	10		
Практични рад	20		
Семинари	10		
Колоквијум	20		

Студијски програм:Здравствена нега	
Назив предмета:СТРУЧНА ПРАКСА - ЗН 3/2	
Наставник задужен за организацију стручне праксе: спец. др. мед. Зора Ж. Ранковић, предавач; спец. др мед. Владимир С. Иветић, предавач	
Број ЕСПБ:2	
Услов: Реализована Стручна пракса 1/1, 1/2,2/1, 2/2,3/1	
Циљ предмета Стручна пракса има за циљ да унапреди способност студента за успешну практичну примену стручних и научних сазнања из подручја здравствене неге.	
Исход предмета У складу са постављеним циљевима и предвиђеним компетенцијама прати садржај стручно клиничко апликативних предмета. Омогућава студенту стицање практичних вештина у оквиру здравствене неге у педијатрији са педијатријом (обавезни предмет), здр. неге у гинекологији са гинекологијом (обавезан предмет), здр.неге у примарној здравственој заштити, здр. неге у психијатрији, палијативне здр. неге и здр. неге старих (сва четири изборна предмета).	
Садржај стручне праксе Стручна пракса се обавља из стручно апликативно клиничких предмета у току шестог семестра. Студент током стручне праксе 3/2 треба да практично примени досадашња усвојена знања и вештине, као и да прошири и стекне нова знања и овлада вештинама извођења одређених сестринских интервенција у процесу здравствене неге болесника, и то: здравствене неге у педијатрији, у гинекологији, у примарној здравственој заштити, у психијатрији, палијативне здравствене неге и неге старих. Стручна пракса 3/2 обухвата активности и следеће садржаје: Упознавање са установама за здравствену заштиту деце. Параметри раста, нега здравог детета. Третман детета у хоспиталним условима. Улога и одговорност сестре у педијатријском одељењу интензивне неге. Транспорт, пријем и нега витално угроженог детета. Нега новорођенчета у инкубатору. План неге дехидрираног детета и детета са поремећеном разменом гасова. Неинванзивни и инванзивни мониторинг деце са урођеним срчаним манама. План неге деце на хемиотерапији; инсулинској терапији; у стању коме. Комуникација са дететом и члановима породице. Припрема жене за преглед и дијагностичке процедуре за време дијагностичких и инструменталних захвата. Вежбе у операционој сали, породилишту, интензивној нези у циљу овладавања садржаја рада из домена рада сестре у области здравствене неге у гинекологији и акушерству. Упознавање организације рада дома здравља са освртом на улогу медицинске сестре у тиму. Прехоспитално збрињавање у дому здравља. Рад медицинске сестре у диспанзерској делатности. Упознавање и рад у саветовалишту за адолесценте;школи „за родитељство“. Реализација здравствено васпитних активности у дому здравља, породици и заједници. Здравствена нега у кући. Основна начела психијатријске заштите. Типови психијатријских установа (диспанзер, саветовалиште, психијатријско одељење, дневна болница). Специфичности неге психијатријских болесника. Успостављање првог контакта са болесником. Сестрински интервју. Вођење документације процеса здравствене неге. Учесће у визити. Примена терапијских процедура-психотерапија и социотерапија. Тријажа психијатријских болесника, са посебним освртом на витално угрожене болеснике. Упознавање студента са организацијом рада хируршких, радиотерапијских и интернистичких јединица; начином чувања, припреме, растварања хемиотерапеутика-путем и временом апликације; компликације током давања лека; безбедно руковање цитостатикима; облици рехабилитације, психо-социолошко стање болесника и породице; нега болесника у терминалној фази болести; припрема и нега хируршко-онколошког болесника и болесника током озрачивања; припрема и апликација антинеопластичних лекова; примена ране и касне рехабилитације; нега болесникау у интензивној јединици. Процена услова за негу у кући. Сарадња са центрима за социјални рад. Едукација породице за негу. Припрема и смештај старе особе за смештај у дом. Обука посете и породице старих-припрема за повратак кући. Упознавање са организацијом рада установа за збрињавање старих. Упознавање са социјалном заштитом старих. Тријажа болесника са болестима ендокриног система,срца и крвних судова. План здравствене неге, тријажа и нега болесника са хроничном опструктивном болести плућа. Посебна пажња је посвећена палијативној нези. Нега болесника и планирање процеса здравствене неге код хематолошких болесника; болесника на хемодијализи; са крварењима из дигестивног тракта; цереброваскуларним инzulтом и деменцијом. Трауме и падови код старих. Структура стручне праксе: Стручна пракса се обавља из стручно клиничко апликативних предмета. Предмети у оквиру којих је стручна пракса организована су: Здравствена нега у педијатрији и Здравствена нега у гинекологији као обавезни предмети, и Здравствена нега у примарној здравственој заштити, у психијатрији, палијативна здравствена нега и здравствена нега старих као изборни предмети. Студент обавља стручну праксу у референтним здравственим установама примарне, секундарне и терцијарне здравствене заштите са којима Академија има споразум о сарадњи.	
Број часова активне наставе	555 (255+300)
Методе извођења Уреализацији стручне праксе примењују се све наставне методе у оквиру наставних предмета уз коришћење метода процеса здравствене неге. Предвиђен је и рад у малој групи, практична активност студената, демонстрација, увежбавање, креативне радионице, саветовање.	
Оцена знања (максималан број поена 100) Дневник стручне праксе и активност 50 Провера знања и вештина 50	
Студент је у обавези да води Дневник стручне праксе, који потписује и оверава сарадник/ментор и наставник. Стручна пракса се оцењује описно-«веома успешно реализовао» од 81-100 бодова, «успешно реализовао» од 51 до 80 бодова или «није реализовао» 50 бодова и мање. Оцена се даје на основу редовног присуства на стручној пракси, нивоа овладаних вештина, и на основу оцене/мишљења сарадника/ментора.	

Студијски програми: Здравствена нега			
Назив предмета: ПРЕДМЕТ ЗАВРШНОГ РАДА			
Статус предмета: Изборни			
Број ЕСПБ: 4			
Услов: Положени сви испити предвиђени студијским програмом			
Циљеви: Систематизација теоретских и практичних знања стечених на студијском програму и на стручној пракси, кроз које студент усваја начине доношења практичних одлука. У оквиру Предмета завршног рада циљ је да студент: стекне најновија сазнања из одређене стручне области, примени познавање система за претраживање иностране и домаће литературе у електронском и штампаном облику.			
Очекивани исходи: Оспособљеност за примену стечених теоретских знања и вештина са студијског програма кроз практичну примену за решавање конкретних проблема. Оспособљеност за планирање, организовање и спровођење стручног пројекта који задовољава конкретне почетне циљеве. Студенти ће бити оспособљени за истраживање у оквиру сестринске професије, са свим елементима који су потребни: формулисање теме, преглед литературе, израда методологије рада, поступак прикупљања података, писање извештаја. После обављеног прегледа литературе, студент ће овладати знањима и стећи компетенције потребне за самосталан рад у одређеној области, упознаће се са одређеном облашћу стручне дисциплине кроз детаљнију разраду једне теме издате области, и биће оспособљен за самосталан истраживачки рад у изабраној области.			
Општи садржаји: Право да бира Предмет завршног рада студент стиче након уписа завршног (шестог) семестра, на студијском програму Здравствена нега. Предмет завршног рада формира се појединачно у складу са потребама и облашћу која је обухваћена задатом темом завршног рада. Студент проучава стручну литературу, стручне и дипломске радове који се баве сличном тематиком, врши анализе у циљу изналажења решења конкретног задатка који је дефинисан задатком Завршног рада. Предмет завршног рада на студијском програму Здравствена нега, се израђује из стручног или стручно-апликативног предмета, али укључује знања и вештине из више предмета. Студент одабира наставника за овај предмет који је ментор Предмета завршног рада, а касније и Завршног рада. У договору са ментором (наставником) студент из дате области бира тему у оквиру које ће се бавити претраживањем литературе за одабрани проблем стручног истраживања. Ментор прати рад студента у свим фазама стручно-истраживачког рада студента: Предмета завршног рада и Завршног рада. Предмет завршног рада подразумева почетна теоретска истраживања у области, након чега се дефинишу проблематика и циљеви Завршног рада. Предмет завршног рада у области Здравствене неге у зависности од поља истраживања, може да буде поткрепљен практичним радом, што подразумева прикупљање, обраду и анализу података, као и креирање писане комуникације уз надзор ментора.			
Методе извођења: Претраживање литературе које се обавља представља самосталан рад студента, и усмеравано је од стране ментора. Методе: индивидуални и менторски рад. Студент је дужан да током стручно-истраживачког рада у оквиру Предмета завршног рада сачини извештај у форми семинарског рада.			
Број часова, ако је специфицирано			30
Оцена (максимални број поена 100)			
Семинарски рад	50	Усмени део испита	50

Студијски програми: Здравствена нега			
Назив предмета: ЗАВРШНИ РАД			
Статус предмета: Обавезни			
Број ЕСПБ: 4			
Услов: успешно обављен стручно-истраживачки (практични) рад у оквиру Предмета завршног рада			
Циљеви завршног рада: Да студент уз координацију са ментором спроведе поступак израде Завршног рада, и упозна методологију писања стручног рада. У зависности од избора теме, циљ је да студент примени одговарајућа различита знања и вештине усвојене кроз савладане предмете и практична знања, како би дошао до потребних резултата као и да покаже способност да остварене резултате прикаже и саопшти на јасан и прегледан начин, у прописаној форми. Да се студент оспособи за повезивање теорије и праксе струковне медицинске сестре.			
Очекивани исходи: Студенти ће бити оспособљени за истраживање у оквиру здравствене неге, са свим елементима који су потребни: писање Завршног рада и усмена презентација резултата рада. Израдом и одбраном Завршног рада, студенти који су завршили студије треба да буду способни да решавају реалне проблеме из праксе, као и да наставе школовање уколико се за то одреде. Компетенције укључују, пре свега, развој способности критичног мишљења, способности анализе проблема, синтезе решења, предвиђање понашања одабраног решења са јасном представом шта су добре а шта лоше стране одабраног решења. Свршени студенти имају и способност решавања конкретних проблема уз употребу научних метода и поступака. Посебно је важна способност повезивања основних знања из различитих области и њихова примена. Свршени студенти овог нивоа студија поседују компетенцију за примену знања у пракси, разумевање стања које се дешавају код здравих и болесних људи, праћење и примену новина у здравственој нези, као и за сарадњу са локалним, социјалним и међународним окружењем.			
Општи садржаји: Студент који је положио све испите, урадио семинарске радове и извршио друге обавезе предвиђене наставним планом и програмом студија Здравствене неге и после успешно завршеног Предмета завршног рада приступа изради и одбрани Завршног рада. Завршни рад се израђује из предмета који је изабран за Предмет завршног рада. Ментор Предмета завршног рада је ментор и Завршног рада студента. Ментор је активан учесник у свим фазама израде Завршног рада. Завршни рад је самостална активност студента под вођством ментора (наставника) који је претходно усмеравао студента у току Предмета завршног рада. Током реализације и припреме Завршног рада, ментор у договору са студентом врши избор теме, дајепотребнаобјашњења у циљу лакшег разумевања материје, анализе и обраде стручне литературе и резултата, ради квалитетне припреме за израду и одбрану Завршног рада. Рад укључује почетна теоретска истраживања обављена у оквиру Предмета завршног рада из изабране области, након чега се дефинишу проблематика и циљеви Завршног рада. Потом се приступа решавању проблема дефинисаног у циљевима самог рада. Како би студент обавио потребно истраживање, од стране школе бива упућен у наставну базу где ће спровести истраживање. Након обављеног истраживања, студент припрема Завршни рад у прописаној форми, која садржи следећа поглавља: Увод, Циљ рада, Теоријска истраживања, Практичан рад, Резултати, Дискусија, Закључак и Литература. Након Завршеног рада, студент предаје писану верзију рада, а по провери испуњености услова по процедури (Правилник о Завршном раду, који је усвојило Наставно-стручно веће установе), студент приступа усменој презентацији и одбрани Завршног рада пред комисијом састављеном од најмање три члана. Одбрана Завршног рада је јавна.			
Методe извођења: Израду Завршног рада студент обавља самостално, уз стручни надзор и усмеравање од стране ментора. Комплетна процедура, од избора теме Завршног рада, до одбране Завршеног рада прописана је Правилником о Завршном раду који је усвојило Наставно веће установе. Методе: менторски, интерактивно, практично (интервју или приказ случаја) и индивидуални рад.			
Број часова, ако је специфицирано			150
Оцена (максимални број поена 100)			
Израда Завршног рада и предат рад у штампаном облику	50	Излагање Завршног рада	30
		Одговори на постављена питања комисије	20